

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
25. MAJ
1988

Letnik XLIII.
Štev. 22 (2382)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
300 din

P. b. b.

ZVEZA SLOVENSKIH
ORGANIZACIJ
NA KOROŠKEM

OBVEŠČA,
da bo v soboto, 28. maja 1988
s pričetkom ob 9. uri

redni občni zbor

v Mladinskem domu Slovenskega šolskega
društva v Celovcu, Mikschallee 4.

Dnevni red:

1. ugotovitev sklepčnosti in pozdrav navzočih
častnih gostov
2. izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev
zapisnika
3. pozdravne besede gostov
4. poročilo tajnika Zveze slovenskih organiza-
cij dr. Marjana Sturma
5. poročilo predsednika Zveze slovenskih
organizacij dipl. inž. Feliksa Wieserja
6. diskusija o poročilih predsednika in tajnika
Zveze slovenskih organizacij
7. poročilo predsednika nadzornega odbora
Zveze slovenskih organizacij
8. razrešnica staremu odboru
9. volitve
10. sprejetje izjav, resolucij idr.
11. zaključek občnega zbora

**Za občni zbor so delegati prejeli delegatske
izkaznice, ki po pravilih ZSO niso prenosljive
na druge osebe; s posebnimi vabili pa so bili
vabljeni tudi gostje.**

Wagner klonil pred zahtevami FP in Heimatdiensta: Ločevalni šolski model pred uresničitvijo!

Koroški deželni glavar Leopold Wagner je dokončno klonil pred zahtevami FP in Heimatdiensta! V svojem včeraj objavljenem pismu parlamentarnemu pododboru je v soglasju s kolegijem koroške deželne vlade dokončno pristal na ločevanje po jezikovnih kriterijih, in tudi ugodil zahtevi FP in KHD po enojezičnem učitelju. V Wagnerjevem pismu namreč ni niti besede o kvalifikaciji. Odstavek, da bi uč-

telji, ki bodo prostovoljno obiskovali tečaj slovenščine (brez zaključnega izpita!), in ki živijo na južnem Koroškem, imeli prednost pri zaposlitvi, je samo fraza. Ravnanje deželne vlade potrjuje napoved ZSO, da Koroški Slovenci in nemškogovoreča demokratična javnost brez enotnosti ne bosta v stanju uspešno braniti skupno dvojezično šolo. Ob najnovejšem razvoju, za katerega je soodgovoren tudi posla-

nec zelenih Smolle, se postavlja vprašanje, ali bo ta po Wagnerjevem pismu še vedno pristajal na „konsenzu“. Zadnji odstavek Wagnerjevega pisma, v katerem pravi, da je njegovo pismo brezpredmetno, če ne bo zdržal štiristrankarski pakt, je Smollejeva zadnja možnost, da se skupaj s Narodnim svetom – vrne k akcijski enotnosti Slovencev in da bi zopet skupno nastopali proti krivici, ki je očitno že sklenjena.

Nad 90 odstotkov Slovencev odklanja štiristrankarski pakt!

Več kot 90 odstotkov vseh pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti ter velika večina nemško govorečega demokratičnega tabora odločno odklanja štiristrankarski pakt, ki so ga SPÖ, ÖVP in FP in zeleni sklenili na zadnji seji parlamentarnega pododboru.

Najnovejša anketa namreč dokazuje, da se je odstotek Slovencev, ki je pri povpraševanju IT-instituta na Dunaju konec novembra 1987 znašal 80 odstotkov, še zvišal. Po najnovejših podatkih je od 90

do 95 odstotkov Slovencev, ki se kot taki tudi priznavajo, proti ločevalnemu modelu, kakršnega so sklenile štiri stranke. Najnovejše podatke potrjujejo tudi množični protesti z dvojezičnega ozemlja, protestna pisma številnih kulturnih društev, študentskih organizacij, občinskih odborov ter vidnih osebnosti narodnostne skupnosti. Najnovejši razvoj v šolskem vprašanju in s tem v zvezi ravnanje državnega poslanca zelenih Karla Smolleja in predsednika NSKS dr. Matevža

Grilca pa sta vplivala tudi na njun ugled: stopnja ugleda, ki jo je omenjeni inštitut ugotavljal še v novembru 1987, se je še znižala!

Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser je na tiskovni konferenci pretekli teden z vso odločnostjo ovrgel trditve, po katerih naj bi tudi ZSO pristajala na delitvenem številu 9. „Taka trditev je absurda. ZSO in vsi njeni predstavniki so vedno odločno in konsekvantno odklanjali vsako obliko ločeva-

nja po jezikovnih oz. narodnostnih kriterijih. Ločevanje bomo odklanjali tudi v bodoče!“, je poudaril Wieser. Izrazil pa je upanje, da bo NSKS uvidel svojo napačno ravnanje in se zopet vrnil na skupno pot enotnega nastopanja. „ZSO bo podvzela vse, da bo čimprej nastala nova pogovorna baza z NSKS“, je dejal Wieser in še enkrat poudaril, da ZSO kot predstavnik slovenske narodnostne skupnosti ne more pristati na ureditev, ki jemlje substanco Slovincem na Koroškem.

Posebna priloga za občni zbor ZSO

Slovenski vestnik nudi v tej številki vsem delegatom občnega zbora ZSO in bralcem posebno prilogo. Na petih straneh „Vestnikove revije“ lahko preberete delovna poročila vseh v ZSO vključenih organizacij ter poročilo predsednika in tajnika dipl. inž. Feliksa Wieserja in dr. Marjana Sturma. Priloga je dokumentacija uspešnega dela ZSO v pretekli mandatni dobi.

PREBERITE

na strani

- 3 Mednarodni obzornik
- 4 Južna Tirolska: avtonomija ali shizofrenija?
- 5 Diese Woche im Slovenski vestnik
- 6 Mauthausenska kantata
- 8 „Dežela ob Dravi“ v Dobri vasi
- 9 Pisateljsko srečanje na temo manjšinstva
- 11 Tedenski radijski in televizijski spored
- 12 Občni zbor SSK „Obir“

Kolesarska akcija za manjkajoče dvojezične napise

Slovenske mladinske organizacije so drugič izvedle vzorno kolesarsko akcijo, v okviru katere so kolesarji na miren način opozorili na manjkajoče dvojezične napise. 33 let po podpisu državne pogodbe Avstrija še vedno ni izpolnila svoje dolžnosti do svojih narodnih skupnosti, zato pa je toliko važnejše, da si pomagamo sami. Skupine so krenile s Kostanje, iz Hodiš, Šentilja, z Brnce, iz Celovca in Šmarje-

te, cilj pa je bil Šentjakob v Rožu. Na vseh progah do Šentjakoba so vasi za en dan zažarele v siju dvojezičnih napisov. Kolesarska akcija je potekala dokaj mirno in bi se tako tudi zaključila, če ne bi v Šentjakobu prišlo do provokacij nekaterih nemčurjev. Prihajalo je do ostrih diskusij, nemčur Peter Watzko pa je planil po tabli in jo zmel pred očmi žandarmarije, ne da bi ta ukrenila karkoli (glej tudi 6. strani).

Danes 20. strani

IZREDNA IZDAJA SLOVENSKI VESTNIK

Smolle nima mandata narodnostne skupnosti!

Slovinci, uprimo se ločevalnemu modelu in 4-strankarskemu paktu!

Parlamentarni pododbor je na svoji sedmi seji zedinil za naslednje točke, zapisane v štiristrankarskem paktu, ki ga je podpisal tudi Karel Smolle:

Protest ZSO pri Wagnerju

Keine Kapitulation vor dem Trennungsmodell!

Der Verband der slowenischen Schulpädagogen und der slowenischen Schullehrerinnen gegen die Trennung des slowenischen Schulsystems von der slowenischen Nation.

Slovenen lehnen 4-Parteien-Pakt entschieden ab!

Der Verband der slowenischen Schulpädagogen und der slowenischen Schullehrerinnen lehnt entschieden den 4-Parteien-Pakt ab. Der Verband fordert die slowenische Nation auf, sich nicht zu kapitulieren vor dem Trennungsmodell.

Štiristrankarski pakt je poniževanje Slovencev in vse avstrijske javnosti!

„Štiristrankarski pakt, ki je bil sklenjen na zadnji seji parlamentarnega pododpora na Dunaju pomeni poniževanje slovenskega naroda ter demokratične nemškogovoreče javnosti, ki se je odločno izrekla proti ločevanju. Državni poslanec Karel Smolle pa je eno največjih političnih razočaranj in je s svojim pristankom prispeval k politični nesreči in udarcu v obraz slovenske manjšine in nemško govorečih somišljenikov iz solidarnostnega gibanja, pri čemer je tudi zlorabil zaupanje Slovencev in svojih volilcev.“

IVAN LUKAN

dekretom, ne pa na podlagi večletnih prostovoljnih šolskih poizkusov.

S temi besedami je sklep štirih strank o uvedbi ločitvenega modela in ravnanje poslanca zelenih Karla Smolleja na tiskovni konferenci na sedežu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ocenil predstavnik Nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva univ. asistent dr. Mirko Wakounig.

Tako dr. Wakounig kot tudi univ. docent dr. Peter Gstettner sta na tiskovni konferenci, ki jo je vodil predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser tudi opozorila na pedagoške in politične vidike tega sklepa in pri tem poudarila, da je nesprejemljivo in v nasprotju z avstrijsko zakonodajo, da uvajajo šolsko reformo z zakonskim

Dr. Gstettner je pri tem še dodal, da niti v Avstriji niti v Evropi doslej ni bila uvedena šolska reforma proti volji prizadetih. V konkretnem primeru je celo tako, da ni nobenih zagotovil javnih oblasti, da si bodo prizadevale za pospeševanje duha strpnosti med narodoma in za dvojezičnosti v deželi.

Pravnik dr. Sepp Brugger je najavil vrsto pritožb na ustavno sodišče, tajnik ZSO dr. Marjan Sturm pa je novinarje informiral o pripravah za postopek proti ločevalnemu modelu pri mednarodnih telesih. Med drugim je omenil mednarodne organizacije pravnikov (Ženeva) in učiteljev (Pariz) ter pristojne organe Evropske skupnosti.

Odgovor ZSO Wagnerju in Ambrozyju

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je na živčne napade s strani SPÖ po tiskovni konferenci – Wagner in Ambrozy sta ZSO očitala, „da se je v organizaciji uveljavilo komunistično krilo“ – takoj odločno in jasno odgovorila. V izjavi za tisk je rekla: „Ne Zveza slovenskih organizacij, temveč koroška SPÖ je spremenila svoje stališče v šolski razpravi. Wagner in Ambrozy sta še pred nedavnim zavračala vsakršno ločevanje po jezikovnih kriterijih. Zdaj pa poskušata Zvezo slovenskih organizacij, ki se je kot legitimna zastopnica narodne skupnosti vedno konsekvентno izrekala proti ločevanju, potisniti v levi kot. To je bila doslej metoda koroškega Heimatdienst in FP.“

K izjavam deželnega tajnika SPÖ Ambrozyja zveza ugotavlja, da njegov napad pomeni nedemokratično vmešavanje v notranje zadeve Zveze slovenskih organizacij. Ambrozy skuša prepovedati besedo vsem tistim, ki kritizirajo ločitveni – model. To pa prav zato, ker točno ve, da tudi desetisoči volilcev SPÖ ne odobravajo ločevanja na koroških ljudskih šolah, je rečeno v izjavi ZSO.

7 ali 9 – ločevanje ostane ločevanje!

Parlamentarni pododbor se je na svoji seji zedinil za naslednje točke, zapisane v štiristrankarskem paktu, ki ga je podpisal tudi Karel Smolle:

● Dodatni oz. asistenčni učitelj bo poučeval v dvojezičnem razredu 14 ur tedensko. Ta učitelj je po službenem pravu in po dohodku postavljen na enak nivo kot razredni učitelj.

● Če je na šolski stopnji k dvojezičnemu pouku prijavljenih najmanj devet šolarjev se ustanovi paralelni razred.

● Za formiranje razreda zadostuje najmanj sedem

šolarjev, najvišje število v razredu pa znaša 20.

● Dodatnemu asistenčnemu učitelju se na prostovoljni bazi ponudi jezikovni tečaj slovenščine.

● V smislu spremljajoče kontrole bo ministrstvo za pouk po treh letih sestavilo poročilo o izvedbi reforme zakona o manjšinskem šolstvu, ki ga bo posredovalo državnemu zboru.

Kar zadeva kvalifikacijo dodatnega učitelja, je deželna vlada že pisмено odgovorila: v njej ni več govora o kvalifikaciji! Dodatni učitelj lahko postane vsak – z ali brez tečaja slovenščine...

Zanimanje novinarjev nemških in slovenskih medijev s Koroške in iz Slovenije na tiskovni konferenci ZSO je bilo izredno veliko.

Slika: A. Mohar

Greh se ne da izbrisati

Sicer sta državna poslanci zelenih Karel Smolle in Andreas Wabl na tiskovni konferenci poskušala omiliti Smollejev pristane na ločitveni model, toda dejstva, da je v pododboru pristal na ločevanje, nista mogla zatajiti. Hotela sta sicer ustvariti vtis, da je pristal na ločitveno število 9 le pod pogojem, da se bo deželna vlada obvezala, da bodo pri namestitvi asistenčnih učiteljev imeli pred-

nost tisti, ki imajo boljšo izobrazbo (slovensko gimnazijo, izpit iz slovenščine...), toda na vprašanje novinarjev, ali ne mislita, da je to le izgovor oziroma utopija, sta v bistvu molčala. Wabl je zatrjeval, da zeleni klub v parlamentu ne bi dal pristanka h kakršnemu koli modelu, ki bi vseboval ločevanje, toda sam Smolle je to izjavo razvrednotil, saj je hvalil zvišanje ločitvenega števila od 7 na 9 kot dosežek

svoje diplomacije. Na konkretno vprašanje, ali ne uvidi, da je fakt ločevanja kljub temu prisoten v osnutku šolskega zakona (vsebovano je tudi število 7, saj naj bi od tega števila dalje imeli možnost uvesti enojezične razrede) pa je Smolle kar molčal. Očitno v zavesti, da bi moral sicer izpovedati resnico: 7 ali 9 – ločevanje ostane ločevanje.

-ma

V neprijetnem položaju: Smolle in Wabl.

Slika: Mohar

Delegacija ZSO, ki je protestirala proti ločevalnemu modelu pri deželni glavarju Wagnerju: podpredsednik Ludvik Ogris, predsednik dipl. inž. Feliks Wieser in tajnik dr. Marjan Sturm.

Slika: A. Mohar

Odločen protest delegacije ZSO pri Wagnerju

Delegacija Zveze slovenskih organizacij na Koroškem na čelu s predsednikom dipl. inž. Feliksom Wieserjem je imela dan po sprejetju štiristrankarskega pakta v parlamentarnem pododboru razgovor s koroškim deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem in mu ob tej priliki predala protestno pismo, v katerem ZSO izrecno poudarja, da odločno odklanja ločevanje učencev po jezikovnih kriterijih na ljudskih šolah.

V protestnem pismu je rečeno:

Zveza slovenskih organizacij je ogorčena nad štiristrankarskim sklepom. S tem v zvezi poudarja, da državni poslanec Zelene alternativne liste Karel Smolle nima pooblastila, da bi v imenu slovenske narodne skupnosti, še manj pa v imenu Zveze slovenskih organizacij, pristal na ločitveni model.

Štiristrankarski pakt, ki so ga sklenili v torek, pomeni klopoto slovenski manjšini in demokratični javnosti, hkrati pa predstavlja tudi zasmehovanje mnenja strokovnjakov. Pakt ustreza zahtevam Koroškega heimatdiensta in do potankosti odgovarja nujnos-

tni zahtevi, ki jo je FP vložila v koroškem deželni zboru 24. 9. 1987.

ZSO kot legitimna zastopnica slovenske narodne skupnosti na Koroškem v interesu celotne narodne skupnosti ta sklep zavrača, ker bi imel usodne posledice za celotni življenjski in ker pomeni tudi zgodovinsko zarezo v še obstoječo sub-

stanco narodne skupnosti. ZSO bo izkoristila vse možnosti upora ter začela tudi z vsemi pravnimi postopki proti ločitvenemu modelu.

Sklad za pravno samopomoč

ZSO, NSKS ter Nadstrankarski komite za obrambo dvojezičnega šolstva so pri Zvezi-bank odprli „Sklad za pravno samopomoč“. Pozivamo vse rojake, da podprete financiranje stroškov, ki so povezani s pritožbami v zvezi z dvojezičnim šolstvom. Konto št. 33050 „pravna pomoč“.

OBZORNIK

Jugoslavija: Nad milijardo dolarjev novih kreditov in reprogramiranje dolgov

Ko je Jugoslavija leta 1983 v dogovorih z upniki prvič reprogramirala (odložila na poznejša leta) dolgove, je bila zvezna vlada očitno preveč optimistična. Čeprav spada država med najbolj zanesljive in prizadevne države z veliko zadolženostjo, ji tega problema ni uspelo rešiti.

dr. KRISTIJAN SCHELLANDER, DUNAJ

Visoke vsote, ki jih je Jugoslavija vračala zahodnim državam in bankam, so močno bremenile gospodarstvo. Razni ukrepi – od depozita in zamrzovanja cen – pa so bili več ali manj lepotni poskusi reševanja problemov, in še to na birokratski način.

Ko država pred enim letom ni bila v stanju odplačati del dolgov, katerim je rok potekel, se je že oznanjalo, da bo treba poiskati bolj dolgoročno rešitev problema. Začela so se pogajanja z Mednarodnim denarnim skladom (IMF), ki so bila pred kratkim končno zaključena.

Da bo dobila nove premostitvene kredite in dosegla reprogramiranje starih dolgov, je morala Jugoslavija pristati na sledeče, povsem „kapitalistične“ sanacijske ukrepe: parlament mora privoliti v liberalizacijo uvoza, kar pomeni, da bodo podjetja lahko uvažala več kot 50% vsega blaga brez kakih ovir; na sprostitve cen, pri čemer bodo za 70% vseh izdelkov veljale tržne cene, kar bo seveda občutno prizadelo življenjski standard prebivalstva; poleg tega naj bi prišlo do svobodnejše porazdelitve deviz na osnovi dnevnega delovanja neoviranega devi-

znega trga. Obresti se bodo ravnale po stopnji inflacije. Vrednost dinarja se bo prilagodila tržnim pogojem, se pravi, da bo prišlo do nadaljnje devalvacije. To vse naj bi zvišalo konkurenčnost jugoslovanskih podjetij na svetovnem trgu, doma uredilo finančne odnose in prisililo podjetja in organizacije k gospodarsko smislennemu in rentabilnemu poslovanju.

Na tej osnovi bo Jugoslavija od IMF dobila nov premostitveni kredit, Svetovna banka bo dala kredit za prilagoditev gospodarske strukture, nova kreditna sredstva pa bodo dale na razpolago tudi zahodne vlade in banke. Skupno bo to znašalo nad 1200 milijonov dolarjev, približno 7 milijard dolarjev, ki bi jih bilo treba odplačevati od naslednjega leta dalje, pa bodo odložili za odplačilo za 18 let, do leta 2006; odplačevanje pa se bo začelo šele leta 1994.

Kar zadeva odplačevanje dolgov, ta dogovor neposredno zagotovo pomeni olajšavo. Po drugi strani pa bo moralo prebivalstvo in gospodarstvo vložiti veliko volje, discipline in zaupanja v državno vodstvo, če naj ne bo tokratna operacija spet samo začasno prelaganje težav.

Združitev obeh nemških držav: Sovjetska zveza ne misli spreminjati evropski red

MARJAN SEDMAK

BONN. Na nedavnem „zunanjepolitičnem kongresu“ nemških krščanskih demokratov so razpravljali tudi o takoiimenovanem nemškem vprašanju, ki pa zadeva seveda tudi položaj vseh evropskih držav, in takšnih, kot sta Avstrija in Jugoslavija, morda še posebej.

Ko se je začela Gorbačovova diplomatska ofenziva na Zahod, se je znotraj bonške vladne koalicije in celo znotraj same CDU razvnelo nekaj polemik, za katere se je na prvi pogled zdelo, da gredo v prazno. Tako so se znotraj CDU sredi jeseni prepirali o možnosti, da bi iz Moskve v okviru njenih mirovnih pobud prišel tudi predlog, ki ima korenine v

Stalinovem arhivu evropske politike, to je predlog, da bi se obe Nemčiji združili, tako združena Nemčija pa bi se morala – podobno kot se je Avstrija – zavezati, da bo ostala nevtralna.

Še preden je Moskva k temu karkoli izjavila, že je izrazilo prozahodni tabor začel resno ugovarjati in zahtevati, da mora Nemčija biti in ostati del zahodnega sveta z vsemi obveznostmi, ki iz tega izhajajo.

Od tedaj je minilo pol leta in danes je tudi piscem programskih dokumentov CDU povsem jasno, da Sovjetska zveza v okviru svojega sedanjega dogovarjanja z Zahodom ne misli spreminjati evropski red, red, s katerim je Jugoslavija med obema blokoma in neuvrščena, Avstrija

Spet bombe na Južnem Tirolskem

Po polletnem zatišju je serija bombnih eksplozij spet pretresla javnost na Južnem Tirolskem. K sreči nobena od njih ni terjala žrtev ali ranjenih, povzročile so samo veliko gmotno škodo in nov preplah. Eksplozije so se izvršile v Boznu, ena pa na železniški progi, ki čez Brenner povezuje Italijo z Avstrijo. Vsi atentati so bili uperjeni proti objektom italijanske države. Najmočnejša eksplozija je odjeknila pred poslopijem italijanske radiotelevizije; pod vozilo, ki je bilo parkirano pred njim, so neznanci postavili vsaj deset kilogramov trinitrotoluola, najbolj nevarna pa je odjeknila pred stanovanjsko zgradbo, v kateri živijo večini državni uslužbenci s svojimi družinami. Počilo je tudi pred pošto in rimsko banko.

Povzročiteljev še niso odkrili in jih iščejo med bolj ali manj znanimi skrajneži nemške narodnosti. Opozorilo tega novega bombnega vala je nedvoumno: najbolj šovinistični in revanšistični zagrizenci sporočajo, da se ne bodo sprijaznili s pravkar sklenjenim zadnjim poglavjem iz dve desetletji dolgega oblikovanja statuta o avtonomiji. Kot je znano, je rimska vlada pred štirimi dnevi sprejela zadnje določbe in je zanje dobila tudi soglasje stranke nemške manjšine SVP.

Zgovorno sporočilo so separatistični skrajneži poslali tudi na Dunaj. Oglasili so se namreč prav na dan, ko je vodja SVP Silvius Magnago v dunajskem parlamentu poročal o vsebini sklenjenega sporazuma. Z njim si Dunaj poskuša od Rima dobiti vstopnico za svoje včlanjenje v ES, Rim pa pričakuje, da bo Avstrija zdaj umaknila svojo pritožbo pri OZN, češ da Italija krši pravice nemške manjšine.

Nevtralna ter Nemčija razdeljena. V Bonnu so izredno pozorno spremljali nena- vadno dolg obisk generalnega sekretarja KP SZ Gorbačova v Jugoslaviji in, tako vse kaže, tudi zelo pravilno razlagali njegovo temeljno sporočilo, zajeto tudi v zaključnem dokumentu obiska: v Evropi so vloge razdeljene in sodelovanje je mogoče širiti samo na tej podlagi.

Iz tega pa je vladajoča stranka izluščila še en sklep, ki se nanaša na pravico Nemcev do samoodločbe oziroma do združitve obeh Nemčij. Nemci imajo torej še nadalje pravico do nje, vendar pa jo bo mogoče doseči v soglasju z drugimi evropskimi narodi in ne njim navkljub, se glasi novo spoznanje CDU.

Kajžnikov Hanža

Zeleni in Narodni svet imata pa res smolo – s Smollejem.

KOMENTAR

ANDREJA
MOHARJAGLIHA
VKUP
ŠTRIHA

Krška škofija je vsa zbegana, saj očitno želi za papežev obisk na Krki očistiti še zadnji Hemin kovinski lasek. Seveda sodi sem tudi Hemina čepica – za restavriranje te je škofija potrebovala še 50.000 šilingov. Kakor poroča zdaj Njegov najvišje ozaljšan pastir katoliških ovc na koroških tleh škof Kapellari, je škofija o zadevi najprej dobro premislila. Pod geslom „gliha vkup štriha“ je očitno prosila tisto združenje žensk, ki pravtako nosi čepice: to pa so prav iste ženske, ki za vsak primer nosijo koroške noše in ki na heimatdienstovskih prireditvah blestijo še z zlatimi pokrivali.

Ker pa očitno eni glavnih čepičark Kriemhild Trattnig v deželni zboru še ni uspelo, da bi temu združenju tudi deželna vlada zavalila težke denarje, je morala pomagati iz zagate kar Kärntner Landsmannschaft. Do sem še količkaj razumljivo: škof in njegovi sopastirji so si pač mislili, da, če že papežev oltar v Krki postavlja avstrijska vojaščina, če bo ista vojaščina poskrbela za slike na poverilnicah tujih novinarjev, naj obnovo Hemine čepice plača Kärntner Landsmannschaft...

Problem pa se zaostri, ker isti Landsmannschaft v svojem glasilu zaveja, naj škofija takoj odpove službo glavni urednici cerkvenega lista Mariji Halmer. Prav tu pa se je pokazalo, da tudi škof zapleše po melodiji tistega, ki daje denar. V posebnem stališču je Kapellari že izjavil, da je Halmerjeva prekršila pravilnik. Vzrok: v Slovenskem vestniku je v pismu bralcev kot privatna oseba obsojala kompromisarstvo nekaterih slovenskih politikov v šolski razpravi...

Krška škofija oziroma nekateri njeni vrhovni pastirji torej še vedno zasledujejo tiste ovce, ki se tudi javno zavzemajo za enakopravnost vseh ovc – neglede na narodno pripadnost. Gonja proti Mariji Halmer je torej le pokazatelj za to, da hoče vodstvo krške škofije nadaljevati svojo pot, ki jo je začelo z ekskomunikacijo bralcev Slovenskega vestnika ter z odpovedjo službe Eddi Konrad, ki je bila kot tajnica Katoliške delavske mladine tudi aktivistka Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev.

Na Žihpoljah slavi Schulverein
80-letnico dela za nemštvo

Kleine Zeitung in Volkszeitung sta na veliko poročala o dogodku, o katerem bi uradna Koroška v mednarodni javnosti raje molčala: prejšnjo nedeljo je namreč praznoval „Schulverein Maria Rain“ na Žihpoljah svojo 80-letnico obstoja. Praznoval pa je še kaj več, saj je na primer Kleine Zeitung poročal že v naslovu: „80 let so gojili ljudskost!“ Za katero ljudskost gre, pa je na prireditvi sami podčrtali že kar žihpoljski župan Josef Tomaschitz: „Schulverein je v minulih letih izvedel mnogo aktivnosti in prireditev za nemštvo!“

Toda še veliko huje kot to, da žihpoljski Schulverein še danes goji nemštvo, razburja

dejstvo, da praznuje 80-letnico svojega delovanja organizacija, ki se je za časa Hitlerje imenovala „Schulverein Südmark“ in ki je bila po zlomu nacizma in je še danes prepovedana. Torej žihpoljska izpostava te grupacije danes očitno slavi tudi nacistično „herojstvo“. Na „slavnostni“ prireditvi nastopa tudi predsednica „Kärntner Schulverein Südmark“, Irmgard Lakomy, tam govori drugi predsednik deželnega zbora Leopold Uster (ki seveda v smislu negovanja tradicij nemštva hvali samo koroški ločitveni model!), poleg tega pa na tem shodu odlikujejo tudi nekaj menda zaslužnih (za kaj?) ljudi, med njimi tudi inž.

Franza Stouraca, ki je na Koroškem zaslovel kot kameleon: najprej je bil sekcijski vodja SPO v celovškem predelu Fischl, nato organizacijski vodja koroškega Heimatdienst, pozneje pa še deželni predsednik Burgerjeve NDP.

Če vse to skupaj ni dovoljen vzrok za državno policijo, da razišče, če je delovanje Schulvereina Maria Rain sploh še v skladu z avstrijsko ustavo! Ali pa mu je na Koroškem dovoljeno prosto delovanje tudi zato, ker je pred začetkom tega šolskega leta na Žihpoljah razposlal vsem staršem šolskih začetnikov pismo grožnje, da otrok ne smejo prijaviti k dvojezičnemu pouku!

-ma

Slika: Mohar

Obiskal nas je graški klub

Delegacija novoizvoljenega odbora Kluba slovenskih študentov in študentk v Gradcu je pred kratkim obiskala ZSO in imela razgovor s tajnikom Marjanom Sturmom in glavnim urednikom Slovenskega vestnika Ivanom Lukanom. Menili so se o razvoju razprave o dvojezičnem šolstvu in sosvetu. Graški klubaši so obiskali tudi Narodni svet in SZDL v Ljubljani.

IGOR SCHELLANDER

Južni Tirolci bodo dobili nov statut avtonomije. To je hkrati tudi uspeh za Avstrijo, njihovo državo-zaščitnico. Istočasno pa je tudi izvrstno spricevalo avstrijski dvolično-sti.

Letu 1988 bosta dala svoj pečat dva manjšinskopolitična dogodka. Medtem ko je avstrijska vlada na Dunaju očitno že popolnoma klonila pred nemškonalnimi silami in bo skušala preko parlamenta še letos uveljaviti narodno ločevalni model za južno Koroško, je onstran meje na Brennerju tem bolj jasno pokazala, da prav zagotovo ve, kako naj izgleda primerna manjšinska zaščita. Italijanski parlament je pred nedavnim z 209 proti 161 glasovom potrdil nov sporazum o avtonomiji za Južno Tirolsko. Zdaj ga morata do-

končno potrditi še rimski senat in italijanska vlada.

Novi južnotirolski paket s 137 točkami (nekateri, npr. vprašanje skupne šole italijanskih in nemških otrok, še niso dokončno rešene) bo bistveno izboljšal položaj Južnih Tirolcev. Tako na primer predvideva večjo politično in upravno samostojnost regije, enakopravnost nemškega jezika na sodiščih, uradih in pred policijo; nenazadnje pa bo (v teku splošne pomiritve) imel tudi ugodne posledice za gospodarski razvoj. Avstrijski strokovnjak za mednarodno pravo dr. Felix Ermacora je nekoč dejal, da bo Južna Tirolska politično ostala v rokah nemško govoreče večine, če bo ta znala avtonomijo pravilno koristiti.

Odrpito južnotirolsko vprašanje je nekaj desetletij bremenilo odnose med Italijo in Avstrijo, kajti že takoj po letu 1946 (prvi sporazum med državama) je postalo jasno, da zadeve niso bile rešene v

INTERMERCATOR

Iščemo nameščenko za knjigovodstvo in fakturiranje.

Zaželjeno znanje slovenskega jezika in dobro znanje strojepisja. Možna zaposlitev za določen čas. Tel.: 0 4 63 / 51 62 62.

OGLASA

Brošuro „Ljubezen zdravi“ lahko brezplačno naročite na naslovu: Univerzalno življenje/Universelles Leben, Postfach 140, 5016 Salzburg.

Gradcu prodam hišo (250 kvadratnih metrov) s sadovnjakom (1000 kvadratnih metrov) vred. Ponudbe pošljite pod šifro „Sončna lega“ uredništvu Slovenskega vestnika.

TRIBUNA BRALCEV

Kompromisarjem!

Pridni, pametni in ubogljivi Slovenci in „ekstremisti“.

Ta bajka je stara že tisoč let. Kakor so naši nasprotniki že pred desetletji hvalili, častili in povzdigovali koroške „vindišarje“ kot pridne avstrijske Slovence (dokler jih ni zmanjkalo), so zdaj našli novega Folteja Einspielerja v osebi Karla Smolleja in Co., katerim pojejo prav take slavospeve kot jih je bil deležen Foltej. Ni čuda, saj jim Korej prav tako nosi malto za ločevalni zid.

Zato predlagam, da Karl Smolle prevzame mesto podpredsednika Heimatdienst, NSKS pa naj si za častna predsednika izvoli dr. Feldnerja in Dr. Haiderja (Gemeinsames Kärnten).

Tako bomo preprosti koroški Slovenci „ekstremisti“ vsaj vedeli, pri čem smo.

St. V.

Avtonomija in shizofrenija

zadovoljstvo Južnih Tirolcev. Ostali razvoj je dokaj znan: dolgoletna pogajanja, Avstrija je postala po sklepu Organizacije združenih narodov polnopravna zaščitna sila, nekaj let je prevladovala napetost, ki so jo ustvarili nacionalni ekstremisti s terorističnimi akcijami. Najmočnejša združevalna politična struja – Južnotirolska ljudska stranka (SVP) – zaradi notranje razcepljenosti ni imela pravih konceptov za rešitev konflikta, zmerne in na novo nastale alternativne sile so bile prešibke, napetosti pa so zaradi takomenovanega nacionalnega proporca, ki je zapostavljal italijanske državljane, naraščale. Nenazadnje je to prišlo do izraza pri zadnjih komunalnih volitvah, ko so na primer italijanski fašisti ravno v Boznu zabeležili visok porast glasov...

Sedanji sporazum tudi pomeni, da so se v okviru SVP končno uveljavili

nekoliko bolj zmerni pogledi. Slej ko prej imajo še dovolj zaslonbe tudi nemškonalne ekstremistične struje, ki so vse do zdaj trobile pesem „o italijanski zasedbi“ in terjale „svobodno deželo Južno Tirolsko“. Vse to kajpada pod geslom ogroženosti nemštva (parola je predobro znana tudi na Koroškem).

Pod vplivom takih struj dolgo časa ni moglo priti do sporazumevanja med političnimi dejavniki na Južnem Tirolskem, italijansko vlado v Rimu in vlado države-zaščitnice na Dunaju. Zdaj bo Avstrija v OZN predvidoma podala izjavo o pomiritvi spora z Italijo. Za pritožbe manjšine bo potem pristojno mednarodno sodišče v Haagu.

Dvojna morala „države-zaščitnice“ bi postala kajpada razvidna, če bi se isti forum začel podrobneje ukvarjati z avstrijskimi manjšinami znotraj avstrijskih meja!

Pädagogische Fachvereinigung: 4-Parteien-Pakt Brückierung der Lehrer und der Experten

Die pädagogische Fachvereinigung, welche vorwiegend Lehrer die an zweisprachigen Volksschulen Kärnten unterrichten, angehören, stellen zu dem im parlamentarischen Unterausschuß ausgehandelten Trennungslösung für das Minderheitenschulwesen in Kärnten fest: die in Aussicht genommene Trennung der Schulkinder bei einer Trennungszahl von 9 und die Einstellung von neuem einsprachigen Lehrpersonal an zweisprachigen Volksschulen ohne Erprobung dieser Unterrichtsform durch Schulversuche widersprechen in eklatanter Weise der Tradition der österreichischen Schulreform und den Erfordernissen nach einer Verbesserung des gemeinsamen zweisprachigen Unterrichtes. Die in der pädagogischen Fachvereinigung organisierte Lehrerschaft, die sich bereits wiederholt geschlossen gegen das Trennungsmodell der Kärntner Parteien ausgesprochen hat, kann deshalb dieser in Aussicht genommenen neuen Regelung – auch wenn mit Zustimmung des Grünen Abgeordneten Smolle zustande gekommen ist – nicht zustimmen. Die tatsächlichen Reformwünsche der Betroffenen und alle Expertenvorschläge sind damit nochmals brüskiert und mißachtet worden.

Scharfe Verurteilung durch Volksgruppenreferat der ÖH:

Am 17. Mai 1988, zwei Tage nach dem Gedenktag der Unterzeichnung des österreichischen Staatsvertrages, kam es im Unterausschuß des parlamentarischen Unterausschusses zu einem „historischen Kompromiß“, der tatsächlich einen Durchbruch bedeutet: Rechtsextremismus und Deutschnationalismus wurden von der offiziellen Bundespolitik bereits durch die Besetzung des Unterrichtsausschusses mit Vertretern des Kärntner Heimatdienstes anerkannt und haben den Durchbruch nunmehr auch in allen vier Parlamentsparteien geschafft.

Die apartheidähnliche Neuregelung des Minderheitenschulwesens in Kärnten fand jetzt auch die Zustimmung des Grünabgeordneten Karel Smolle, der im Parlament nicht das Mandat besitzt, die slowenische Volksgruppe zu vertreten. Damit hat Karel Smolle den Forderungen des KHD und der FPÖ nachgegeben und beweist sich als Vertreter der angeblich 30 Jahre lang diskriminierten „Deutsch-Kärntner Schuljugend“ (nach einem Zitat von FP-Haider).

Das Volksgruppenreferat verurteilt auf das Schärfste den jeder Demokratie Hohn sprechenden Vierparteien-

DIESE WOCHEN IM

SLOVENSKI VESTNIK

Über 90 Prozent der Kärntner Slowenen gegen den 4-Parteien-Pakt – Massive Proteste gegen Smolle

Der Vier-Parteien-Pakt zur Reform des Minderheitenschulgesetzes und die darin enthaltene Trennung von Schülern nach sprachlichen Kriterien hat eine Welle des Protestes innerhalb der slowenischen Volksgruppe ausgelöst. Diese nimmt von Tag zu Tag an Intensität noch zu.

Empörung und Enttäuschung herrscht innerhalb der Volksgruppe und der breiten demokratischen Öffentlichkeit besonders über das Verhalten des Grünen Abgeordneten Karel Smolle, der – ohne von den beiden slowenischen Zentralorganisationen das Mandat dazu zu haben – dem Trennungsmodell im Unterausschuß seine Zustimmung gegeben hat, die für diese unabsehbare negative Folgen haben könnte.

Im Rahmen einer Pressekonferenz des Zentralverbandes slowenischer Organisationen an der neben Obmann Dipl.-Ing. Feliks Wieser und Sekretär Dr. Marjan Sturm auch Univ.-Dozent Dr. Peter Gstettner und Univ.-Assistent Dr. Mirko Wakounig vom Komitee für die Verteidigung der zweisprachigen Schule, sowie Dr. Sepp Brugger als Jurist anwesend waren, wurde der am Dienstag vergangener Woche beschlossene Vier-Parteien-Pakt in aller Schärfe abgelehnt. Gleichzeitig wurde angekündigt, daß alles unter-

nommen werden würde, um der geplanten „Demütigung der Kärntner Slowenen und des demokratischen Lagers“ erfolgreich Widerstand leisten zu können. Es wurden Klagen an den Verfassungsgerichtshof sowie die Beschäftigung internationaler Gremien mit der Kärntner

Elterninitiative enttäuscht

„Von der Vier-Parteien-Einigung zur Installierung des „Kärntner Pädagogenmodells“ bin ich überrascht und enttäuscht. Ich kann nicht einstimmen in den Jubel derer, die diese Einigung als einen Fortschritt, ein Zeichen der Verbesserung des Klimas zwischen den Volksgruppen, oder gar als einen Beweis für die demokratische Reife der Verhandler erachten“, heißt es in einer Erklärung des Sprechers der „Kärntner Elterninitiative für die Beibehaltung des zweisprachigen Unterrichtes“, Dr. Adi Wimmer.

„Im wesentlichen hat sich gar nichts geändert: die vorgesehene Änderung wird Kinder nach sprachlichen Kriterien trennen. Sie wird zur Folge haben, daß die Anmeldungen zum zweisprachigen Unterricht drastisch zurückgehen werden.“

Komitee: Smolle hat Legitimation verloren!

Seit der Einigung mit Karel Smolle im parlamentarischen Unterausschuß droht ein Vierparteienpakt, der beschlossen ist, die Trennungspolitik in Kärnten endgültig durchzusetzen, heißt es in der Presseerklärung des Komitees zur Verteidigung der zweisprachigen Schule. Smolle hat als Vertreter der Grünalternativen mit seiner Zustimmung zu einer Teilungsziffer 9 und der Anstellung neuer einsprachiger Zusatzlehrer den KHD- und FPÖ-Forderungen nach einem getrennten Unterricht und nach dem „Deutsch-kärntner-Elternrecht“ zum Durchbruch verholfen. Damit hat sich Smolle von vielen gemeinsamen Erklärungen der beiden Slowenenorganisationen und von Beschlüssen der zahlreichen deutsch- und slowenischsprachigen Solidaritätskomitees endgültig entfernt. Dieser Alleingang Smolles hat sich in letzter Zeit bereits durch widersprüchliche Aussagen und durch eine gewisse Standpunktlosigkeit bei Vertretern des Rates der Kärntner Slowenen mehrmals angedeutet.

Die Seite für unsere deutschsprachigen Leser/innen

Grüne: Kein „Ja“ zu Schulmodell nach sprachlichen Kriterien...!

Die Grünalternativen treten in einer Presseerklärung auch nach dem Ergebnis des parlamentarischen Unterausschusses nachdrücklich für den von den Grünen Abgeordneten eingebrachten Antrag ein, der eine Trennung nach sprachlichen Kriterien untersagt und eine Bestqualifizierung für den Zweitlehrer postuliert. „Daher lehnen wir jedes Kärntner Schulmodell, das eine Trennung nach Sprachen vorsieht, grundsätzlich und kategorisch ab“, erklärte der Bundesgeschäftsführer der Grünen, Pius Strobl, „und weisen alle Mutmaßungen, daß hier eine Vier-Parteien-Vereinbarung vorliegt, auf das entschiedenste zurück“. Nach Meinung der Grünen ist „außer Streit“ gestellt, daß es in dieser Frage nicht den kleinsten, sondern größten gemeinsamen Nenner unter den Vertretern der Volksgruppen geben muß.

Der Pressesprecher des Grünen Parlamentsklubs, Stefan Schennach, erklärte, daß es in dieser Frage keinesfalls eine Vier-Parteien-Einigung gibt. Die Teilungszahl wurde von sieben auf neun angehoben. „Die Zustimmung von Karel Smolle in diesem Unterausschuß wurde jedoch von einer ganz entscheidenden Frage abhängig gemacht, und die ist ja noch nicht entschieden“, so Schennach, „und das ist die Stellungnahme der Kärntner Landesregierung, insbesondere zur Zweitlehrerfrage“. „Erst wenn dieses Schreiben in aller Deutlichkeit hinsichtlich der Qualifizierung der Zweitlehrer vorliegt“, erklärte Schennach, „wird der Grüne Abg. Smolle seine Zustimmung zu diesem ersten Schritt geben.“

Wenn an Stelle der Teilungsziffer 7 nun die Teilungsziffer 9 eingesetzt wird, so wird dies in der Praxis weitgehend bedeutungslos sein, hat man doch als „Eröffnungsziffer“ weiterhin die Zahl 7 beibehalten. Ein Schuldirektor kann also ab sieben angemeldeten Schülern eine eigene Klasse bilden, und muß der „Teilungsziffer“ keine Beachtung beimessen.

Die Bezeichnung „Kompromiß“ für die ausgehandelte Regelung ist eine Irreführung. Und natürlich gibt es jetzt Sieger und Besiegte: auf der Siegeseite steht in erster Linie der KHD, vor dem die Kärntner, und nachfolgend, auch die österreichischen Parlamentsparteien in die Knie gegangen sind. Besiegt wurden jene, die für größere Toleranz plädierten“, heißt es in der Erklärung.

Obwohl sich seit der Dreiparteienvereinbarung vom 18. November 1987 an der kompromißlosen Haltung der Trennungsbefürworter nichts wesentliches geändert hat und auch kein neues Argument hinzugekommen ist, gehört Smolle nun auch zu den „umgefallenen“ Politikern, nachdem er selbst mit dem Rat der Kärntner Slowenen zunächst vehement gegen diese Vereinbarung protestiert hatte.

Jene deutschnationalen Kreise, die die Trennungsdiskussion 1983/84 inszeniert haben, zeigen sich nun über die Zustimmung Smolles zu ihren Absichten zutiefst zufrieden und applaudieren dem Rat der Kärntner Slowenen für sein kompromißbereites Einschwenken auf den Dreiparteienpakt.

Mit der Zustimmung zur Trennung der Schulkinder desavouiert Smolle die Aktivitäten der überregionalen Elterninitiativen, die für den Fortbestand des gemeinsamen Unterrichtes eintreten, und brüskiert den mehrheitlichen Willen der slowenischsprachigen Bevölkerung, die

sich (laut einer Umfrage) zu ca. 80% gegen jede Trennung ausgesprochen hat.

Die drohende Vierparteienvereinbarung bedeutet darüber hinaus eine eklatante Mißachtung aller wissenschaftlicher Stellungnahmen und Warnungen seitens pädagogisch kompetenter Institutionen. Mit diesem Schritt hat Smolle jegliche Legitimation verloren, im Namen der betroffenen Bevölkerung und im Namen demokratischen Solidaritätsbewegung für die Rechte der Volksgruppen zu sprechen.

Das Überparteiliche Komitee zur Verteidigung der zweisprachigen Schule in Kärnten wird gemeinsam mit den Komitees in den anderen Bundesländern wie bisher alle Aktivitäten unterstützen, die gegen die Realisierung des geplanten apartheidähnlichen Trennungsmodells gerichtet sind. Daneben bleiben die Ziele des Interkulturellen Lernens und der Ausbau des gemeinsamen zweisprachigen Unterrichtes unverrückbare Forderungen und Anliegen bei allen weiteren Schritten.

Karin Prucha
Miha Pasterk
Helmut Guggenberger

Mikis Teodorakis je dirigiral in pel v Mauthausnu. Slike: T. Weiss

Teodorakisov slavospev v čast vsem žrtvam...

Na velikem zborovanju v spomin žrtvam nacizma v koncentracijskem taborišču Mauthausen, prav na obletnico podpisa Avstrijske državne pogodbe, je bila krstna izvedba Mauthausenske kantate velikega grškega komponista, pevca in dirigenta Mikisa Teodorakisa.

Kantata je sestavljena iz štirih ciklov pesmi grškega lirika Jakovosa Kambanellisa, nekdanjega jetnika v Mauthausnu. Prvi in četrti del sta ljubezenski pesmi, ki simbolizirata neumrljivost ljubezni v srcih še tako zatiranih in mučenih. Kambanellis namreč opisuje svojo gorečo ljubezen do deklic v Auschwitzu, Dachau in drugih taboriščih. Ostala dva teksta opisujeta krutost in surovost v Mauthausnu; seveda le v toliko, kolikor je to sploh mogoče opisati.

Teodorakis je začel z uglasbljanjem teh besedil leta 1965, ko se je lotil takojmenovanega ciklusa C svojih „pesmi“. Z Mauthausensko kantato je ponovno dokazal, da je mojster melodijske, tako čustvenega

posredovanja žalosti kakor tudi vznemirljive, celo jezičljive upornosti.

Mauthausensko kantato, ki je bila tokrat prvič izvedena v nemškem jeziku, so zapeli dvakrat. Prvo varianto, baladno in nevezano predstavitev, je zapela znana interpretka Brechtovih pesmi Gisela May iz Nemške demokratične republike. Za drugo pa je nastopila Grkinja Maria Farantouri, ki velja za najboljšo interpretko Teodorakisovih pesmi. Epilog kantate, ki govori o upanju, da bo po koncu vojne možno pravo prijateljstvo med vsemi ljudmi, pa so v Mauthausnu zapele kar tri pevke skupaj: v nemščini, grščini in hebrejščini.

Po koncertu v nekdanjem koncentracijskem taborišču ni bilo aplavza, temveč minuta molka – v spomin vsem žrtvam barbarskega klanja Hitlerjevih tolp, ki je stalo življenje milijonov ljudi vseh narodnosti. Minuta premisleka pa tudi za ozaveščanje o fašističnem in rasističnem divjanju v današnjem času npr. v Čilu, kjer Pinochetov fašistični režim še danes kolje nedolžne, svobodoljubne ljudi. In kaj bi temu bolj ustrezalo kot deli Teodorakisove uglasbitve opusa Pabla Nerude „Canto General“? Dostojen poklon žrtvam fašizma.

ORF je koncert v Mauthausnu posnela in celo napovedala, da ga bo predvajala. Upati je le, da bo to kmalu in tudi ob primernem času, da ga bo tudi mladina lahko poslušala. In se učila...

Znana interpretka Maria Farantouri.

Okrog 300 ljudi se je na binkoštni ponedeljek odzvalo vabilu slovenskih mladinskih organizacij. Dvojezičnost se je videla v vseh vaseh Roža in Gur, ki ležijo na poti od izhodišč do Šentjakoba. Udeleženci so s tem opozorili, da bi morali biti po državni pogodbi vsi napisi vasi dvojezični. Vendar pa so bili napisi le iz porocela. Morda bomo le dočakali, da bodo naše slovenske vasi krasili napisi, kakršni nam pripadajo.

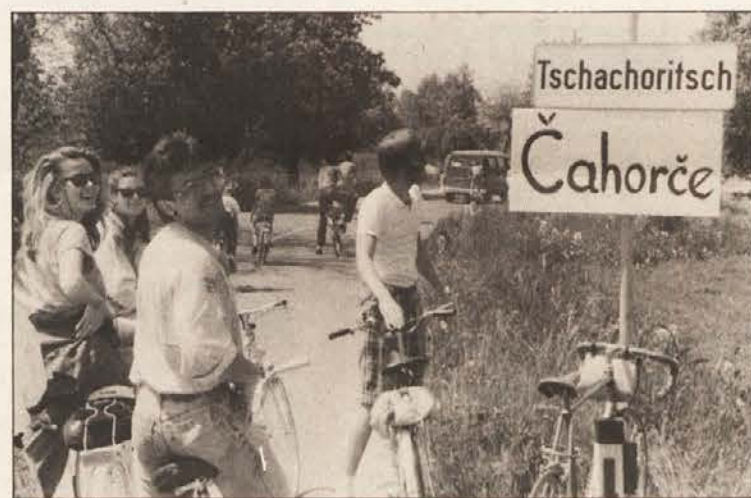
V ponedeljek so bili napisi tudi slovenski

Čeprav je bilo videti, da bo kolesarska akcija za manjka-joče dvojezične napise zelo mirna, vsaj takšen vtis je napravila žendarmarija na vseh progah, le ni izostala agresivnost nekaterih nemškočutečih sodeželanov. Nočejo namreč razumeti, čemu potre-

bujemo napise v slovenščini, ko pa vsi Slovenci znajo tudi nemško. Kljub nekaterim vmesnim pripetljajem v Šentlju, Ločah in predvsem v Šentjakobu v Rožu, je bil ponedeljek za vse udeležence lepo doživetje. Na miren način smo pokazali, kakšna bi pravi-

300 pretežno mladih Slove

...prevozili so Rož in Gure in poskrbeli za dvojezične napise, kar bi že zdavnaj morala uresničiti

Potrebna sta odprt razgovor in ko

Smohorska višjerazredna gimnazija se je dostojno oddolžila spominskemu in opominskemu letu 1988. Vrstila so se predavanja, razgovori dijakov s pričami tedanjega časa, diskusije in filmske predstave, za katere je poskrbel prof. Norbert Steirer ob kar največji pomoči ravnatelja šole viš. štud. svet. Norberta Čemčiga. Podijske diskusije pretekli torek v mestni hiši se je udeležilo poleg ravnatelja in profesorjev še kakih 150 dijakov.

Uvodoma so prikazali film „Povratek nezaželen“ (Rückkehr unerwünscht), ki je pretrsljiva dokumentacija o taborišču Mauthausen. Razgovor po filmu je vodil zgodovinar Eduard Blatnik (Izobraževalni center v Celovcu), diskutanti so bili bivši predsednik koroškega deželnega zbora Rudolf Tillian, dr. Wunibald Lexer, član bivšega avstrijskega upora, Michael Kessler, zastopnik Židov, Franc Černut, predstavnik slovenskih izseljencev ter dva dijaka Maria Mihevc in Viktor Wiegeler.

Po kratkem Blatnikovem uvodu se je razvila precej živahna diskusija. Že v uvodnih besedah so se pokazala dokaj diferencirana stališča udeležencev okrogle mize, ne toliko glede

same dobe nacizma kot zadržanja posameznikov v tem času, njihovega (dvomljivega) odnosa do velikonemškega rajha, kar se je posebno izrazilo v protislovju žrtve fašizma ter pripadnikov nemškega wehrmachta. Zelo značilna, se pravi neobjektivna, je bila tudi ocena povojne dobe tako s strani R. Tilliana in dr. Lexerja – namreč, da so državljani 2. avstrijske republike z velikimi žrtvami, a z visoko demokratično zavestjo ustvarili novo domovino, ki je znala odstraniti škodljive vplive nekdanje stanovske države, znala pa tudi izbrisati obstoječa nasprotja iz časa nacizma s tem, da sta si bivša nasprotnika, preko vseh predsodkov podala roko sprave. Treba je torej enkrat za vselej

potegniti črto čez preteklo usmeriti pogled le v bodoče odločno zavrniti vsa blazna naša države od zunaj; žrtve bili le Židje in še nekateri temveč tudi desetine milijonov vojakov na tej ali oni strani. Žrtvi fašizma tem tezanj kor nista mogli pritriliti sprotno: z vso jasnostjo nakazana slej ko prej obse problematika antisemitizma narodnostne mržnje, ki v verno priča, da naša preteklost se zdaleč ni premagana.

Ob vsej diskusiji, ki je ob potekala zelo emocionalno mogoče mimo dejstev, da Tillian dovolil kar nekaj kih spodrseljajev. Tudi Lexerjevo pojmovanje ni moglo prikriti nekih, pravzaprav nasprotujočih si vidikov. prvi zagovornik dejstev iz njega in tudi še današnjega stavljanja koroških Slovencev jemal resno in se je ob tem val na šovinizem, ki po njeni mnenju vlada v obeh tabo pripadnost k hitlerjanski

„Fantasti bodo imeli prav“, je veselo zatrjevala ravnateljica Narodne galerije v Ljubljani dr. Anica Cevc, ko se je v pogovoru z nami spominjala, kako so še pred otvoritvijo razstave ugibali o številu obiskovalcev. „Fantasti“ so napovedovali 60.000 obiskovalcev, „realisti“ – mednje šteje tudi sogovor-

nica – pa smo jih pričakovali 40.000“. Toda to število si je razstavo ogledalo že v prvem mesecu. Ko se bo 15. junija dvomesečna razstava 40 slikarskih del iz zadnjih dveh kitajskih dinastij Ming in Qing (1368–1911) končala, bo število obiskovalcev prav gotovo prekoračilo vsa pričakovanja.

Kitajsko slikarstvo ali ples čopiča na svili in papirju

Ob tem navalu v Moderni galeriji je treba opomniti, da si je za ogled kitajskega slikarstva treba vzeti čas in mir. Nam Evropejcem, ki nas zasipa optična agresivnost televizije in reklamnih plakatov, se bodo zdele slike v prvem trenutku morda enolične. Barve so zadržane, mnogo je skritih smislov in simbolov, dosti virtuosnih fines. Toda dobro razumevanje tradicionalnega kitajskega slikarstva nam na razstavi omogočajo šolani vodiči, izvrstni katalog (z reprodukcijami vseh razstavljenih slik in risb), številni video-filmi, spremljajoča razstava in vrsta vzporednih predavanj.

Slike niso razstavljene po evropskem pojmovanju. V posebej zatemnjenih prostorih Narodne galerije (ultraviolični žarki ne smejo obsijati slik) so na ogled pokončni zviti, ki niso bili namenjeni za okraševanje sten ali za razstavljanje, pač pa so jih varovali v omarah. Le ko je bil človek duhovno pripravljen za sprejem njihovega sporočila, so v izbrani družbi posamezne zvitke počasi odvijali in z ogledom ob razstiranju slike sprejemali umetnikovo estetsko in duhovno, pogosto simbolično sporočilo.

Umetnik-slikar je po kitajskem pojmovanju lahko postal le tisti, kdor je dobro obvladal kaligrafijo (lepopisje), se spoznal na literaturo in obvladal umetnost slika-

nja. Izpit v domačem kraju, v provinci ali v prestolnici pa je po navadi potekal tako, da je slikar na določen verz ali citat moral napraviti svojo slikarsko vizijo. Gojenje slikarskih tradicij, posnemanje starih mojstrov pa ni bilo manj vredna, temveč pozitivna vrednota, razlaga dr. Anica Cevc.

Kitajsko slikarstvo se nikoli ni zanimalo za realistično upodabljanje, ne za svetlobo, ne za perspektivo, ne za zunanjo obliko ali barvo. Elemente abstraktnega poenostavljanja in nerealističnega upodabljanja so našli že v najzgodnejši dobi neolitskih kultur in tudi v času prvih dveh dinastij (Shang in Zhou) tako na okrašenih obrednih posodah kot tudi v nagrobnih freskah. O globljih kulturnozgodovinskih koreninah take usmeritve kitajskega slikarstva tu ne moremo razglabljati, lahko samo omenimo, da je bil eden izmed viškov slikarstva že za časa dinastije Song (960–1279), tematsko pa so se osredotočali na pokrajino. Pozneje se je pridružilo še slikanje živali in cvetja (predvsem sliv, orhidej, bambusa in krizantem).

Ko so pregnali mongolsko nadvlado in je od leta 1368 dalje vladala dinastija Ming (kitajski zemeljski posestniki) se je blagostanje zrcalilo tudi v slikarstvu. Prve slike na razstavi pričajo o tej razkošnosti, dostojanstvu in zadovoljstvu dinastije, množi

se tudi stilna raznovrstnost.

Imperij Ming je izgubljal na moči in kmečki upori so leta 1644 končali vladanje te dinastije, a niso znali utrditi lastne oblasti. Plemstvo iz Mandžurije je prevzelo oblast in tudi v literaturi in umetnosti so preganjali protimandžursko mišljenje.

Slikarstvo je na družbeno krizo reagiralo z odmikanjem od natančnega slikanja, pojavljale so se shematične poteze, nastajala je kombinacija natančnega in sugestivnega slikanja. Posamezni umetniki (npr. Zhu Da) so se oblasti upirali na svoj način. Slikali niso več cvetja in pojočih ptic, temveč suha in trhla drevesa, osamljene ptice...

Huang Shen (1687–1768) – Sveti mož z železno berglo (tuš, papir).

Slike na papirju ali svili so podložene z brokatom in so do 3 metre visoke.

V branje sem dobil delo profesorja Univerze za vzgojno-izobraževalne znanosti v Celovcu dr. Petra Gstettnerja z naslovom „Zwang-HAFT Deutsch?“ in ga z veseljem, čeprav zaradi delovnih obveznosti in odsotnosti nekoliko dalje, prebiral. Z načinom svojega razmišljanja me je avtor pritegnil, saj sem v njegovih pogledih našel številne nove osvetlitve stališč in ugotovitev, s katerimi tudi sam globoko soglašam. V svojem najnovejšem delu je Gstettner zbral nekatere svoje že objavljene odzive na aktualne dogodke, ki so v zadnjih petih letih spremljali naravnost pretresljiv tok dogodkov v zvezi z nastajanjem in pojavljanjem segregacijsko usmerjenih idej nemško-

nadaljnem razvoju dvojezičnega šolstva na avstrijskem Koroškem. Tem odzivom je dodal še nekatera izvirna besedila in nastala je smiselna vsebinska celota, ki popolnoma opravičuje samostojno publikacijo, zasnovano kot dokument nekega časa ali pa celo nekega obdobja, v sebi polnega političnih protislovij, ki nastajajo v razkoraku med pojavljajočo se sodobno demokratično mislijo in ohranjanjem duha „starega reda“. Delo je razdeljeno v pet smiselnih vsebinskih celot – poglavij, v katerih se prepletata bližnja zgodovina in sodobnost, povezani med seboj s številnimi rdečimi nitmi. Mene so navdušile prav te rdeče niti, ki kot večplasten miselni tok zagotavljajo notranjo vsebinsko in logično koherenco celotnega dela.

Zabeležka ob knjigi Petra Gstettnerja

Prvo, kar je avtorju uspelo na tej osnovi pokazati, je, da je današnja situacija v dvojezičnem šolstvu na južnem Koroškem plod stalnega in neprekinjenega pritiska nemškonacionalističnih sil proti koroškim Slovincem, plod pritiska, ki je dovolj močan, da se mu v kritičnih trenutkih ne morejo upirati oziroma ga zaustavljati niti progresivne sile v Avstriji. V obnovitvi in ohranitvi tega zgodovinskega spomina se jasneje pokažejo specifični trendi razvoja dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem, ki je bila kot obvezna dvojezična šola uvedena leta 1945, ko ni bila potrebna za vstop vanjo nikakršna narodna opredelitev. Ta specifičen trend se avtorju pokaže v stalni težnji nemškonacionalističnih sil po ukinitvi skupnega šolanja otrok v različnih jezikih. Ta trend se izraziteje stopnjuje po letu 1955, ko KHD prične kampanjo proti dvojezični šoli.

Druga rdeča nit, s katero je med seboj povezana vsebina vseh petih poglavij Gstettnerjeve knjige, je subtilen oris pritiska, ki ga na dvojezično šolo, na dvojezično kulturo, na uveljavljanje slovenščine v javnosti južnokoroškega življenja in na slovensko skupnost sploh izvajajo nemške nacionalistične sile. Ta vidik je gotovo najbolj informativen za vse tiste, ki ne živijo na južnem Koroškem in tamkajšnje dogodke opazujejo od zunaj ali pa od daleč. V tem prikazu uspe avtorju ustvariti vzdušje, po katerem bistvo pritiska na manjšino ni v velikih dogodkih ali v kakem manifestativnem konfliktu, temveč v „majhnih“ dogodkih, izjavah in vsakdanjih odnosih, ki jih je mogoče prikriti v vsakdanjem življenju, ki ne pritegnejo pozornosti publiciste, javnosti, toda zato se kot zločesta skrita

bolezen naselijo v dušo nacionalne zavesti posameznika, ki zato vedno bolj boječe priznava svojo pripadnost in začne postopoma celo prikrivati svoj izvor. Poleg velikih akcij so prav prefinjeni in prikriti vsakdanji pritiski jedro močnega in stalnega nasilja nad koroškimi Slovenci, so bistvo „visoko kulturnega“ terorja, za katerim resda največkrat stojijo nemškonacionalistične sile. Lahko pa se za to perfidno obliko pritiskov skriva tudi oportunistična struktura lokalnih oblasti, zlasti šolske, ki so ob različnih šolskih spremembah v zadnjih desetletjih pogosto „pozabljale“ na to, da na južnem Koroškem deluje specifično šolstvo, ki mu je treba splošne spremembe v avstrijskem razvoju šolstva posebej prilagoditi. Ves ta seštev majhnih pritiskov, ki ustvarja specifično duhovno in socialno klimo, nasprotno tako razvoju dvojezičnega šolstva kot tudi sožitju, sporazumevanju in enakopravnim odnosom med obema narodnima skupnostima, želi Gstettner predstaviti in to mu tudi uspe.

Pri tem se avtor naslanja na pravilno strokovno pedagoško stališče, da smisel pouka manjšinskega jezika v šoli ne izhaja iz pravice, da se tega jezika uči, kdor se hoče, temveč da je dvojezična šola temeljni pogoj dvojezične kulture, zaradi katere je znanje obeh jezikov nujna osnova sožitja in preseganja vseh oblik etnocentrizma. Obvezen pouk obeh jezikov za vse otroke v dvojezičnem okolju je edina strokovnopedagoško sprejemljiva rešitev; njeno uveljavljanje pa obveza družbe, države in politike, ne pa pravica staršev. Ob tem nam Gstettner razkrije bistvene vzroke sedanjih in preteklih poskusov ukinjanja skupnega pouka za vse otroke. Ti vzroki izhajajo iz težnj

po izrivanju in izkoreninjenju dvojezičnosti iz okolja in javnega življenja sploh; otroci, ki naj bi obiskovali ločen pouk, pa so žrtev teh teženj.

Ceprav se avtor v prikazu svojega mišljenja in v argumentiranju stalno sooča s političnimi stališči nasprotnikov dvojezične šole in so njegove simpatije na strani skupnosti koroških Slovencev, pa pri tem nikakor ne zdrkne v politikantstvo, značilno za stran, s katero polemizira. To pa zato, ker njegovi argumenti ne izhajajo samo iz čustvenega odnosa in simpatije do slovenske skupnosti – čeprav mu površni in agresivni bralci to očitajo – temveč iz njegove humanistične usmerjenosti in iz vizije interkulture vzgoje kot temeljne vrednote, še več, kot temeljnega pogoja za obstoj in razvoj človeštva v vsej njegovi mnogonarodnostni in kulturni raznolikosti. Ta razmišljanja, ki so jedro avtorjevega spopada z mentaliteto obrambnega nacionalnega boja in s segregacijsko politiko kakršne koli narave, so po mojem prepričanju najkvalitetnejši vsebinski del knjige. S tem pristopom je Gstettner presegel pragmatični politikantski nivo, ki ga zasledujejo nemškonacionalistične sile v odpravljanju dvojezičnega skupnega pouka vseh otrok. Avtorjevi argumenti izvirajo iz prepričanja, ki je v sodobnem razvoju družbenih ved nedvomno akceptirano, namreč da je pravica do uporabe materinščine temeljna človekova pravica. Pri tem seveda ne gre le za pravico do pouka v materinščini, temveč za uporabo materinščine v jezikovni komunikaciji. To potrjuje avtorjevo načelo, da se človek lahko kot človek uveljavlja le v materinščini. Zato avtorju materinščina ni le razlikovalni znak določene

nega naroda ali kulture, temveč tudi sredstvo za samopotrjevanje in samouveljavljanje človeka kot posameznika. Dvojezičnost je temelj za razumevanje druge in lastne kulture, je možnost za preseganje lastnega entnocentrizma in možnost za realizacijo človeka kot člana človeške skupnosti. Zato ima dvojezična šola oziroma spoznavanje jezika in kulture med manjšinskim in večinskim narodom prednost ne le v medsebojnem sožitju narodov, temveč tudi v samorealizaciji človeka. Boj za dvojezično šolo torej pri Gstettnerju nima politikantskih ozadij in okvirov, temveč je to boj za spodbujanje višje človeške realizacije posameznika, za višjo kvaliteto življenja, boj za enostavno nacionalno in socialno skladnost proti entnocentrizmu in kulturnemu rasizmu kakršne koli vrste. To je edino možno neodvisno stališče pedagoških znanosti v odnosu do vzgoje otrok in njihovega šolanja v dvojezični skupnosti.

Iz te osrednje rdeče niti Gstettner logično izpelje tudi naslednjo: nujno se je osredotočiti na izboljšanje kvalitete skupnega in obveznega dvojezičnega pouka na teh šolah. Ob tem prikazuje nekatere predloge, ki so nastali med dvojezičnimi učitelji oziroma na univerzi v Celovcu kot alternative pobudam nemškonacionalističnih sil. Oblikovanje in priprava takih predlogov spet nima nikakršne zveze s politikantstvom, kar mu očitajo nasprotniki. Toda pri tem je treba objektivno ugotoviti, da je v tej točki avtorjevo stališče najbolj diametralno nasprotno zagovornikom tako imenovanega „koroškega pedagoškega modela“. Cilj tega modela in njegovih tvorcev namreč ni in nikoli ni bil,

da bi izboljšali kvaliteto pouka v dvojezični šoli, saj vse takšne predloge odklanjajo. Edini njihov cilj je odprava skupnega dvojezičnega pouka, zaradi česar jim torej ne gre za pedagoško pač pa za politično stvar, za prevlado nad slovensko manjšino. Zato seveda tudi ni bilo težko dokazati, da služi pedagoški model le nemškonacionalnim političnim ciljem in ne razvoju otrok.

V svojem bistvu ostaja Gstettner v razmišljanju ves čas optimističen, saj delo preveva prepričanje, da so demokratične sile v Avstriji dovolj močne, da bodo preprečile sramoto, ki bi sledila, če bi bil sprejet ta apartheidski šolski model v parlamentu sredi Evrope. Toda v dnevnem časopisju sem prebral, da je bil 22. 3. 1988 predlog za spremembo manjšinskega šolstva na Koroškem s soglasjem treh strank že predložen parlamentu. Ob tem pa sem začel razmišljati, da tudi sodobna demokracija ni nekaj, kar nam je dano samo po sebi. Tudi zanjo velja pregovor, da je veriga toliko trdna, kot je trden njen najšibkejši člen. Zdi se mi, da nam v tem času, ko bo o usodi dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem razpravljaval avstrijski parlament ostaja le še eno upanje, namreč da parlament ne bo podlegel nemškonacionalističnim silam, da so torej demokratične sile v Avstriji dovolj močne za sedanje preizkušnje. To pa je v bistvu upanje v to, da Avstrija nima le nacionalnih manjšin, temveč tudi politično, to je manjšino nemškonacionalistično usmerjenih sil. To pa v sodobnem kulturno, nacionalno, ideološko, vojaško in socialno razdeljenem svetu ni upanje le za Avstrijo.

Zdenko Medveš
Filozofska fakulteta
Ljubljanske univerze

Peter Gstettner

Zwang-HAFT Deutsch?

Über falschen
Abwehrkampf
und verkehrten
Heimatsdienst

Drava/SZI

Občni zbor ZSO '88

Pomembne obletnice, ki se jih spominjamo letos, so zelo primeren okvir, da na občnem zboru Zveze slovenskih organizacij na Koroškem (ZSO) ocenimo trenutno narodnopolitično situacijo in načrtamo našo nadaljnjo pot. Ugotoviti moramo, da segajo korenine ZSO v čas upora slovenskega naroda, v čas, ki je bil najbolj usodni del naše polpretekle zgodovine. Takrat se je prava akcijska enotnost kovala v boju za goli narodnostni obstoj, za slovenski jezik, našo kulturo in za bolj demokratični družbeni red.

Z jasnimi načrti v prihodnost!

DIPL. INŽ. FELIKS WIESER, PREDSEDNIK ZSO

Če smo na prejšnjem občnem zboru ugotovili, da je slovenski narod na Koroškem več kot 40 let po vojaški zmagi nad fašizmom še vedno ogrožen v svojem narodnostnem obstoju, potem to tembolj velja tudi danes. Še danes so na Koroškem močno prisotne nemškonacionalistične sile, katerih edini cilj je, da bi zadušili slovenski živelj v njegovem narodnostnem priznavanju.

Koroški Slovenci še danes ne moremo in ne smemo povsod, kjer avtohtono živimo, v javnosti, na uradih, na sodiščih in drugih javnih ustanovah uporabljati svojega materinega jezika. Vladajoči še vedno niso opustili starih stališč, da je najboljša rešitev koroškega narodnostnega vprašanja takomenovana „tiha“ asimilacija Slovencev. Uspešen instrument perfidne asimilacije je brez dvoma Zakon o narodnih skupinah iz leta 1976, ki je diktiral strank, ne pa rezultat dogovora s slovensko narodnostno skupnostjo. Ta zakon pomeni revizijo državne pogodbe in omogoča zakonsko možnost asimilacije in denacionalizacije manjšine. Najbolj vidni koroški in avstrijski politiki, sklicujoč se prav na ta zakon, poudarjajo, da je 7. člen Avstrijske državne pogodbe na Koroškem dosledno in dokončno izpolnjen.

Tudi danes moramo jasno in odločno odgovoriti, da s tem zakonom pravice iz 7. člena ADP niso izpolnjene. Slovenska narodna skupnost v Avstriji tega zakona nikoli ne more priznati kot izpolnitev 7. člena. Avstrijska zvezna vlada mora biti pripravljena spremeniti Zakon o narodnih skupinah tako, da bodo vsi Slovenci na vsem avtohtonem ozemlju imeli pravico in možnost uporabljati slovenski jezik na vseh uradih in v vsakodnevni praksi.

Že na prejšnjem občnem zboru naše organizacije smo bili soočeni z zahtevo koroške svobodnjaške stranke ter koroškega Heimatdiensta po ločenih razredih za slovensko in nemško govorečo šoloobvezno mladino. Stališče ZSO, demokratične avstrijske javno-

sti ter naših prijateljev v inozemstvu je jasno. Odločno odklanjamo vsako ločevanje otrok po jezikovnih in narodnostnih kriterijih. Vemo, da ločevanje zahtevajo nemškonacionalistični krogi in da so koroške politične stranke pred njihovo zahtevo kapitulirale. ZSO zagovarja osnovno načelo, da je treba razvijati take učne modele, ki učence ne izobražujejo le v materinščini, temveč jih tudi seznanjajo z jezikom in kulturnimi vrednotami drugega naroda in jih tako usposabljaajo za življenje v dvojezični družbi.

ZSO zato odločno podpira prizadevanja združenja pedagoških delavcev, komiteja za obrambo dvojezične šole, Društva Mladi Rod, učiteljskih delovnih skupin, šolskih projektov Slovenskega znanstvenega inštituta, iniciative staršev in drugih dejavnikov, ki se zavzemajo za enakopraven položaj slovenščine v vzgoji in izobraževanju.

Dejavnost ZSO v zadnjih letih je bila naravnana predvsem v smer transformacije narodnostnega vprašanja kot preizkusnega kamna za demokratično izražanje avstrijskega prebivalstva. To se je še posebno učinkovito pokazalo v trenutku, ko ima Avstrija v zvezi s svojo preteklostjo veliko opraviti z lastno identiteto.

To pot odpiranja narodnostnega vprašanja v avstrijski prostor pa skušamo razvijati kot celostno vprašanje slovenskega naroda v tesni povezavi z matično deželo in z zgodovinskim nastajanjem slovenskega narodnega vprašanja. Vse drugo bi namreč hote ali ne hote samo pospeševalo drobljenje slovenskih narodnih interesov, kar v koroški stvarnosti konkretno pomeni popuščati zgodovinski tendenci odtujevanja koroških Slovencev od ostalega slovenskega naroda, se pravi, popuščati stremeljenju po narodno asimilacijski integraciji v avstrijski družbeni sistem s tveganjem izgube svoje narodne identitete.

Odnos ZSO do koroških strank bo v prihodnje temeljil na nadaljnjem demokratičnem razvoju in na upoštevanju poli-

tične prisotnosti demokratičnih sil v samih koroških strankah. Torej bo o odnosu do teh strank odločalo konkretno demokratično delovanje teh sil.

Osnovna platforma sodelovanja med ZSO in Narodnim svetom koroških Slovencev je prizadevanje za popolno narodnostno enakopravnost v smislu 7. člena Avstrijske državne pogodbe. Sodelovanje v smislu akcijske enotnosti izhaja tudi iz prepričanja, da obe osrednji organizaciji v celoti pokrivata idejnopolitični spekter narodne skupnosti in zaradi tega lahko učinkoviteje nastopata napram avstrijskim oblastem.

Pri tem moramo biti ne le akcijsko enotni, temveč tudi bolj uspešni pri razvijanju enotnosti na terenu.

Sodelovanje pa mora seveda temeljiti na korektnih odnosih, brez vmešavanja v interne zadeve in na spoštovanju osnovne politične usmeritve ene in druge strani. ZSO si prizadeva za zdravo, korektno in čvrsto akcijsko enotnost, ki temelji na odkritem in enakopravnem sodelovanju in ki je namenjena predvsem vsej slovenski narodni skupnosti. Pri tem se seveda ne moremo strinjati s potezami nekaterih funkcionarjev, ki ustvarjajo politiko izvršenih dejstev. Za naprej si želimo bolj odprto in odkrito sodelovanje.

Že nekaj let pa ugotavljamo, da se znotraj Narodnega sveta koroških Slovencev krepijo tiste sile, ki zaradi gospodarskih in družbenopolitičnih razmer v SRS in SFRJ razvijajo tezo, da se na matico ni mogoče zanesti in da je treba najti druge oblike sodelovanja. Idejnopolitično ozadje takega razmišljanja ima svoje korenine v letih po drugi svetovni vojni, ko je del NSKS negiral potrebo vsesplošnega sodelovanja z matico. V zadnjem letu smo namreč morali opaziti, da se je NSKS začel oddaljevati od dogovorjenih pozicij in v bistvu zagovarjal tezo, češ da je zdaj treba nehati z akcijami. Solidarnost avstrijske in mednarodne javnosti je po njegovem mnenju prešibka, zaradi tega preostaja samo perspektiva

Predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser.

popuščanja in kompromisov. Na tem mestu je treba ugotoviti, da NSKS nima popolnoma razčiščenih pojmov, kar se tiče ločevanja po jezikovnih in narodnostnih kriterijih.

Vsestransko sodelovanje, ki smo ga razvili v zadnjih letih z matičnim narodom in Jugoslavijo, je prineslo pomembne rezultate na področju kulture, gospodarstva in drugih dejavnosti. V zadnjih letih pa žal ugotavljamo določeno duhovno odtujitev osrednjega slovenskega kulturnega prostora od koroških Slovencev. Ta se izraža predvsem v pomanjkanju kvalitetnega pretoka informacij in v nostalgčno naravnanim mišljenju osrednje Slovenije o naši fiziognomiji. Prav gotovo se funkcionalnost skupnega slovenskega kulturnega prostora doslej v veliki meri izčrpava v vsakdanjem pragmatizmu, ki komajda presega folkloristični nivo. Medtem ko so v ostalih predelih Evrope matice in njihove manjšine uredile vrsto vprašanj kot so enakopravnost pripadnikov manjšine v matični deželi, legalizacija materialne in druge podpore, enakopravno vključevanje v najvišje dosežke kulturnega ustvarjanja, oskrba s televizijskim in radijskim programom in drugo, so odnosi med matico in slovensko narodno skupnostjo na Koroškem obstali na pol poti. Deloma so ti odnosi sicer kvalitetni, vendar zaostajajo za sodobno obliko organizirati v Evropi.

V bodoče bo treba globalno, načrtno, dolgoročno in z neprimerno večjimi zagoni zastaviti pretakanja visokih

kulturnih in drugih dosežkov med osrednjo Slovenijo in našim zamejskim prostorom. Če ob uradnem sodelovanju med Koroško in SRS kljub večkratnim poizkusom ni prišlo do konkretno zasnovane izmenjave v obliki kulturnega sodelovanja, tega zaskrbljujočega razvoja ne bi smela nositi manjšina. Prizadevamo se, da bi ustvarili čim bolj zdrave pogoje za dozorevanje koroških Slovencev v svoboden, samostojen, ustvarjalen kulturni, znanstveni in gospodarski subjekt. Morebiten pokroviteljski odnos napram manjšini v smislu zgolj enostranske pomoci, ki jo je močnejši pač dolžan dajati šibkejšemu, bi utegnil zavirati proces razvoja manjšine v samozavesten narodnostni subjekt. Kultura koroških Slovencev ni nikakršna subkultura skupnega slovenskega kulturnega prostora. Opredeljevali se bomo za programske rešitve narodnega vprašanja znotraj narodne skupnosti ob naslonitvi na skupni slovenski kulturni prostor s specifično svoje prostorske, zgodovinske, kulturne in družbene narodne identitete in svobodnega samozavedanja.

Koroški Slovenci želimo postati eno izmed stičišč enakopravnih kulturnih, gospodarskih in znanstvenih tokov sodobne evropske integracije. Pri tem hočemo biti enakopraven del avstrijske družbe, povezani z demokratičnimi silami in se razviti v samozavesten del slovenskega naroda. V Zvezi slovenskih organizacij v to vizijo verujemo in smo se pripravljeno zanj tudi boriti!

Delo v Slovenski prosvetni zvezi Uspehi ali porazi?

Od časa do časa je treba, da tisti, ki smo prevzeli odgovornost za to ali drugo področje v javnosti, družbi, društvu, podamo obračun. Slovenska prosvetna zveza

(SPZ) je del Zveze slovenskih organizacij, zato naj zanj tudi ob občnem zboru ZSO podam kritično analizo dejavnosti v zadnjih letih.

TOMAŽ OGRIS

Spet bi bilo treba naštevati: seje, sestanki, koncerti, predavanja, zborovanja, plesi, literarni večeri, gostovanja, obiski, knjižni dar, povezovanje s sosedi in prijatelji, izdajanje plošč in kaset, klubska dejavnost, filmi, tekmovalna mladinska srečanja, kulturna animacija, vaje, spominke svečanosti, šolanje, okrožnice, intervencije, društveni prostori, odrske predstave, posvetovanja, razstave in še in še. Že ob neurejenem naštevanju lahko opazovalec kulturnega dogajanja ugotovi, da so te dejavnosti še kako žive. Ljudje veliko žrtvujejo, ne da bi za to kdajkoli lahko pričakovali kako pohvalo ali celo plačilo. Društveno delo marsikomu omejuje zasebno in družinsko življenje. Vsa ali skoraj vsa kulturna naprežanja pa so ujeta ali v globoko utečene strukture ali v narodnoobrambne mehanizme, ki ne dovoljujejo bolj sproščene ustvarjalnosti. Čut dolžnosti, zvestoba narodu, ljubezen do očetnjave so plemenite vrednote; vseeno pa naj človeku ostane predvsem veselje. Zato naj bi se varoval tega, da ne bi bila vsaka akcija tudi že agitacija.

SPZ se močno prizadeva, da bi s svojo kulturno ustvarjalnostjo prodrla v širši prostor. Marsikateremu funkcionarju in tudi ustvarjalcu postaja tesno v tej naši provincialnosti. To nas je tudi spodbudilo, da smo se vključili v delovno skupnost „Arge-Region-Kultur“. Ta nam pomaga, da težnje in ustvarjanje koroških Slovencev spoznavajo tudi v drugih avstrijskih deželah. Pri tem pa smo skoraj prezrli, da se prav ta skupnost še posebej zavzema za poživitev izginjajoče vaške kulture. Torej nas usmerja hkrati nazaj domov, da gojimo kulturo tam, kjer je doslej rasla in uspevala. Toda, kako bi jo mogli predvsem doma posredovati vsem vaščanom, ne le tistim najzvestejšim Slovincem?

Koroški Slovenci takoimenovane kulturne scene skorajda še nimamo. Res so bili storjeni poskusi recimo z „Veliko puntarijo“, „Miklovo Zalo“, s Koroškimi kulturnimi dnevi, z Dnevi slovenskega filma, s Slovenskim plesom in

drugimi iniciativami. Doživeli smo kulturo na visoki ravni. Ti poskusi so nam dali tudi precej samozvesti, saj se je pokazalo, da nekaj zmoremo. To so bili začetki, a spodbudni začetki.

Pa vendar se včasih zdi, da se krhajo naše življenjsko važne enote, skupnosti po vaseh. Ne bo šlo drugače, kot da bo moral tudi akademik, intelektualac, umetnik stopiti do ljudi, iz katerih izhajajo, do delavca, do kmeta. Kultura malega člo-

Predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris.

veka ni že sama po sebi subkultura, ki obstaja sama zase, neživljenjska. Do folklorizacije namreč prihaja predvsem zaradi neutešljive sle po potrošništvu in uživaštvu takozvanih višjih slojev.

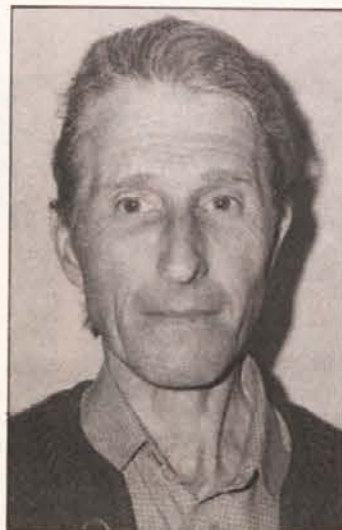
Glavna prvina naše kulture pa je slovenski jezik. Njegovi ohranitvi mora biti posvečena vsa naša skrb. Politično osveščanje je potrebno, vendar je samo to premalo. Treba je, da jezik tudi uporabljamo, govorimo, ne samo na javnih nastopih, tudi doma in predvsem doma. Le redko nas še kdo ozmerja s „čušem“ ali z drugo psovko, ker ve, da se znamo braniti. In vendar nemška govorica izrinja našo slovensko besedo doma, v sorodstvu in tudi že v društvu, ker menimo, da je „dvojezično bolje“. Vljudni hočemo biti do nemško govorečih. Ali ne bi bila solidarnost najbolj iskrena, če bi se prijatelji, demokrati vsaj toliko naučili

našega jezika, da bi nas razumeli? Bojim se, da ne bi prijateljski objem postal tako tesen, da bi nam zadušil besedo.

Pa še malo o „novih oblikah“: Življenje se spreminja. Teritve na vasi ni več, Lesičjak ne prihaja več s citrami v hišo, pod dekletovim oknom ni slišati fantovske pesmi. Zato pa imamo smučarski veleslalom za „karavanškega medveda“, kaseto ansambla Drava, nastope Suškega okteta, videoposnetke in izbor popevke meseca. Kar je preživeto, je preživeto. Saj lahko še prikažemo „Ziljsko ohect“, jo posnamemo, arhiviramo, poživiti je pa ne moremo. Prav malo izgledov pa ima krčevito naprežanje za neke nove oblike kulturnega dela. Dobro seme raste samo, če pade na rodovitna tla.

S Krščansko kulturno zvezo imamo pošteno odnose, čeprav ne moremo reči, da bi bili pristrženi. Po vsebini dela pa smo si zelo blizu. Ne bi bilo treba pristriči mnenja ljudi, da bi se lahko organizacijsko zedinili, če bi bilo le malo dobre volje. Vizija, da bomo imeli nekoč samo eno kulturno centralo, v kateri bo prostora za slehernega Slovenca neglede na njegove nazore in prepričanje, ni brez vsake osnove.

Naši ljudje ustvarjajo kvalitetne stvari. Ste že čuli in videli koncert pesmi zatiranih narodov pod geslom „Ponižani in razžaljeni“, ki ga je pripravil mešani pevski zbor „Rož“ iz Szentjakoba? Nikakršnih pobud, vzpodbujanj „od zgoraj“ ni bilo treba, pa so ustvarili nekaj, kar presega naš slovenski, koroški in celo avstrijski okvir. Vprašati se moramo, kaj takoimenovana kulturna centrala res lahko pripomore k razvoju naše narodne in narodove kulture. Funkcionarji niso ustvarjalci in misleci, in tudi če bi bili, jim funkcija sama in z njo povezana zadolžitev onemogoča, da bi bogatili našo koroško-slovensko kulturo. Ostane jim le, da dajo na voljo svoje organizacijske sposobnosti in poskrbijo za kar se da dobre pogoje, v katerih lahko uspeva setev dobrih in prizadevnih ljudi. Tako bo ob trpkem kulturnem delu med Slovenci na Koroškem mogoče doživeti nekaj veselja in sreče. Tudi to je namreč življenjsko potrebno!

Predsednik Slovenskega planinskega društva Franci Kropivnik.

Skrbi za prihodnost društva

Slovensko planinsko društvo je bilo v minulemu času soočeno s problemom, kjer ni bilo več dosti upanja, da ga uspešno reši. Šlo je za edino planinsko postojanko našega društva, kočjo nad Arihovo pečjo na Bleščeči. Lastnik zemljišča, na katerem je kočja postavljena, je po 20-tih letih zakupne dobe preko sodišča odpovedal pogodbo. Okrajno sodišče v Beljaku je SPD pozvalo, da kočjo v teku 14 dni izprazni in jo brezplačno prepusti lastniku zemljišča. S tem se planinci nismo mogli strinjati. Naš pravni zastopnik dr. Valentin Kakič je vložil priziv na deželno sodišče v Celovcu in tam tudi uspel. Lastnik zemljišča pa s to razsodbo ni bil zadovoljen, naredil je priziv na vrhovno sodišče na Dunaju. Našemu pravniku pa je tudi vrhovnemu sodišču uspelo dokazati, da je pravica na naši strani. Po dobrem letu pravljanja smo prejeli razsodbo najvišjega sodišča v državi, da bo kočja nad Arihovo pečjo tudi v bodoče last planinskega društva. To je bil brez dvoma največji uspeh v zgodovini naše planinske organizacije.

V teku te pravde pa smo morali žal tudi ugotoviti, da je občina Bekštajn, na območju katere stoji naša kočja, planinskemu društvu zelo nenaklonjena. Slej ko prej nam je še zaprta pot za motorna vozila, tako da moramo odpadke na rame nositi v dolino.

Precej težav pa nam povzroča tudi vzdrževanje naše planinske postojanke. Ta je sicer odprta za vsakogar, od nikoder pa ne dobimo kakšne finančne pomoči. Ker kočja nima gostinske pravice, tudi od tega ni nobenih dohodkov. Finančno breme nosijo edinoletni člani SPD s prispevkom letne članarine. V dognednem času pa je pričakovati, da bomo zašli v finančno stisko, kar bi pomenilo ukinitve vseh dejavnosti. To pa bi bila brez dvoma nepopravljiva škoda, saj nam je v zadnjih letih uspelo, da smo kot planinci slovenske narodne skupnosti postali mednarodno znani in priznani.

Zelo dobro se razvijajo odnosi z Avstrijskim Alpenvereinom.

Žal pa moramo ugotoviti, da nam nekateri slovenski časopisi na Koroškem, predvsem „naš tednik“, niso posebno naklonjeni.

Pohvaliti pa moramo slovenski oddelek celovškega radia, ki nas dobrohotno vključuje v svoj program, pa tudi Slovenski vestnik, ki posveča potrebno pozornost dejavnosti našega društva.

Franci Kropivnik

Prodrli evropsko

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem (ZSO) je na svojem prejšnjem občnem zboru pred tremi leti sprejela takoimenovani akcijski program. Občni zbor kot najvišji organ ZSO ima torej nalogo, da med drugim preveri, v koliki meri je bil ta program tudi izpolnjen.

V ospredju delovanja ZSO v zadnjem mandatnem obdobju je bilo vsekakor vprašanje dvojezičnega šolstva, zato se je uresničevanje akcijskega programa vsekoli prepletalo s to problematiko.

Na prejšnjem občnem zboru smo sprejeli strateško orientacijo v naši politični taktiki, „da bomo skušali z informativno dejavnostjo vplivati na javno mnenje v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem“. Zato smo tudi sklenili reorganizacijo ZSO. Rekli smo: „Kot osrednja narodna organizacija koroških Slovencev, ki ima na voljo le omejeno število poklicnih sodelavcev in razpolaga le z omejenimi finančnimi sredstvi, moramo za naslednje mandatno obdobje formulirati realne in konkretne cilje. Predvsem bo teba izboljšati koordinacijo v ZSO vključenih organizacij in strokovnih služb, prav tako pa tudi z drugo narodno organizacijo, Narodnim svetom koroških Slovencev.“

Za doseg strateškega cilja, informativne dejavnosti v korist narodne skupnosti, smo tudi sklenili reorganizirati celoten aparat ZSO, ki mora biti na voljo potrebam društev na terenu in aktivistom slovenske narodne skupnosti.

V tem smislu smo odpravili 30-letni provizorij kar zadeva naše prostore. S tem, da smo uredili prostore ob Tarviser Straži in se tudi preselili, smo ustvarili boljše delovne pogoje, predvsem pa je sedež ZSO postal zbiralnica vseh tistih slovensko in nemškogovorečih aktivistov, ki se skupaj z nami borijo za ohranitev skupne dvojezične šole. Ko nam je končno v nove prostore uspelo preseliti tudi tiskarno Drava, smo tudi na tem področju premostili več kot 30-letno začasno rešitev in znatno izboljšali koordinacijo

S preselitvijo v Celovec je za tisk

Uprizoritev Miklovo Zale '87 v Svatnah pri Szentjakobu.

no v avstrijsko in demokracižno javnost

predništvom Slovenskega
in tiskarno, kar nam je
pogočilo vsestransko pre-
sila.

zadeva informativno
ost smo v preteklem man-
obdobju izdali dve
izdaji Slovenskega ves-
nemškem jeziku, ki so ju
vsa koroška gospodinj-
ki sta naleteli na izredno
odmev. Če upoštevamo
informativno dejavnost,

Zveze slovenskih orga-
dr. Marjan Sturm.

jo razvijali v zadevi dvoje-
šolstva bodisi v sodelo-
komitejem za obrambo
ičnega šolstva ali pa v
vanju s Slovenskim znan-
inštitutom, lahko ugoto-
da smo prav v šolskem
nju prvič v naši povojni
vini zelo intenzivno infor-
nemško govorečo javnost
Koroškem kot tudi v
in celo v mednarodni

preditev Slovenskega ves-
tako po oblikovni plati kot
dnevu izhajanja je vseka-
pestrilo našo informa-
dejavnost tako znotraj
ne skupnosti kot s stranjo v
nem jeziku tudi izven nje.
D je v preteklem mandat-
obdobju sodelovala s Klu-
slovenskih občinskih
nikov in ga podpirala.
je slej ko prej mnenja, da
bi se KSOO v klju-
prašanjih, pomembnih za
mostno problematiko, še

bolj prizadeval za sodelovanje z
občinskimi odborniki ne glede
na strankarsko pripadnost, za
katere vemo, da so za narodnos-
tno enakopravnost koroških Slo-
vencev.

Na žalost moramo ugotoviti,
da nam v preteklem mandatnem
obdobju kljub nekaterim poiz-
kusom ni uspelo osamosvojiti
Slovenski znanstveni inštitut.

V ospredju našega politič-
nega dela v preteklih treh letih,
kot tudi že v letih poprej, je bilo
vprašanje dvojezičnega šolstva.
ZSO je izhajala iz prepričanja, da
pomeni zahteva po ločevanju
šolarjev po jezikovnih kriterijih
najhujši napad na osnovne pra-
vice slovenske narodne skupno-
sti na Koroškem po letu 1958. V
svoji zasnovi ima ta zahteva sle-
deče cilje: znižanje števila prijav
k dvojezičnemu pouku; napad
na dvojezične učitelje; napad na
Zvezno gimnazijo za Slovence v
Celovcu in ne nazadnje napad na
sožitje in sodelovanje med
obema narodnostima skupno-
stima. Šolska ločitev bi poleg
tega povzročila stalne narodnos-
tne konflikte.

Izhajajoč iz te ocene je ZSO v
zadnjem mandatnem obdobju
skupaj s strokovnjaki celovške in

drugih univerz ter skupaj s komi-
tejem za obrambo dvojezičnega
šolstva opravila velik del vsebin-
skega in propagandističnega
dela v boju za ohranitev dvojezič-
nega šolstva.

V naši politični borbi smo
izhajali iz prepričanja, da
moramo osveščati avstrijsko
demokracižno javnost. Lahko
ugotovimo, da je ta orientacija
imela izredne uspehe, kajti ugo-
tavljamo, da toliko podpore s
strani demokratičnih struktur v
Avstriji, kot prav v šolskem
vprašanju, slovenska narodna
skupnost še ni bila deležna.

Druga komponenta naše poli-
tike je bila mednarodna javnost.
Že v letu '83 smo začeli zavestno
navozovati stike s pomembnimi
organizacijami v Evropi, ki so se
začele ukvarjati z vprašanjem
koroške šolske problematike.
Mejniki te politike so: Obisk
mednarodne delegacije strokov-
njakov leta 1984, angažma sve-
tovne učiteljske organizacije
FIAI, ki je na svojih kongresih
večkrat zavzela jasno odklonilno
stališče do ločevanja; izjave in
resolucije mednarodnih organi-
zacij kot npr. Evropskega sveta,
pisanje evropskega časopisa, tja
do obravnave v Evropskem par-

Uredniškemu kolektivu Slovenskega vestnika je uspel velik
korak na področju informacijske dejavnosti.

lamentu. Tudi SFR Jugoslavija
in SR Slovenija sta v šolskem
vprašanju imeli jasno stališče.

Vsa ta podpora ni nekaj statič-
nega, temveč vsebuje močno
dinamiko: na podlagi našega
odpora smo aktivirali tako
demokracižno gibanje na Koro-
škem in v Avstriji kot tudi v med-
narodni javnosti. Konflikti, ki so
nastajali ob volitvah državnega
predsednika, so v bistvu našo
politiko podpirali, kajti senzibili-
zirana mednarodna javnost je
začela manjšinsko vprašanje na
Koroškem spremljati tudi iz zor-
nega kota premagovanja
avstrijske polpreteklosti.

Perspektiva v šolskem vpraša-
nju kot perspektiva slovenske
narodne skupnosti na Koroškem
sploh ne more biti drugačna kot
da še naprej sodelujemo z demo-
kratično javnostjo v Avstriji in
Evropi in da odklanjamo ločeva-
nje po jezikovnih kriterijih.

Žene so izvedle celo lastno demonstracijo proti ločitvi otrok
po jezikovnih kriterijih v Celovcu.

Poročilo Zveze slovenskih žena

Nimam namena naštevati sestankov, sej, izobraževalnih pri-
reditv, ekskurzij, izletov ali pa vsakoletnih praznovanj med-
narodnega dneva žena, ki so sestavni del dejavnosti naše orga-
nizacije. Kljub temu pa bi rada, če že predstavljamo delo od
zadnjega občnega zbora ZSO do danes, poudarila, da je bilo
delovanje ZSZ prav v tej periodi dokaj razgibano.

MILENA GRÖBLACHER

Veliko pozornosti smo
posvečale izmenjavi izkušenj
žena tu in onstran meja. Naj
omenim samo vsakoletna in že
dokaj tradicionalna srečanja
žena zamejskih predelov Slove-
nije Italije in Avstrije, na kate-
rih obravnavamo socialne,
ekonomske in druge probleme,
ki so posebno značilne za žen-
ski del naše družbe. Gojimo
tudi kontakt z ženskimi in dru-
gimi organizacijami na Koro-
škem, pa tudi v širšem prostoru
(sodelovanje pri „ženski uni-
verzi“, na seminarjih, z gradiš-
čanskimi Hrvatimi, redni
stiki z državno sekretarko Doh-
nalovo).

Mnogo energije pa smo vlo-
žile predvsem na področju
otroškega varstva ter za ohrani-
tev skupnega dvojezičnega

pouka. Skrbimo za prijave
otrok k dvojezičnemu pouku in
si prizadevamo, da je v naših
otroških vrtcih čim več otrok.
Na povabilo področnega
odbora koroških partizanov v
Mariboru skrbimo, da se pred-
šolski in šolski otroci nekaj dni
oziroma tednov poveselejo na
počitnicah na morju.

Podpirale in udeleževale
smo se tudi vseh akcij proti
ločevanju otrok, ki jih je orga-
niziral Nadstrankarski komite
za obrambo dvojezične šole.
Same smo v tej zadevi zbrale
nad 1000 podpisov prizadetih
žensk in jih predale kanclerju
Vranitzkemu. Aktivno smo
sodelovale pri pripravi in
izvedbi uspešne ženske
demonstracije po celovških uli-
cah v decembru 1987. Mnogo-
krat pa smo tudi edine, ki
posredujemo svojim otrokom
materni jezik. Zato bi vsako
poslabšanje na šolskem po-
dročju povzročilo tudi poslab-
šanje položaja žensk.

In nenazadnje: poleg
poklicne dejavnosti, vzgoje
otrok in gospodinjstva, sodelu-
jemo na vseh področjih naših
kulturnih in političnih organi-
zacij. Močno smo se udeležev-
vale tudi spominskih prireditv
ob 50-letnici anšlusa. In prav na
teh prireditvah se je jasno izka-
zalo, koliko smo morale ženske
pretrpeti, da pa smo imele
kljub temu dosti volje in upanja
v „boljšo bodočnost“. To doka-
zuje med drugim tudi velik
doprinos žensk v NOB. Gre za
doprinos, ki ga naše politične in
kulturne organizacije žal niso
ustrezno cenile. Slej ko prej je
tako, da smo ženske sicer
močno prisotne v bazi, v odlo-
čujočih organih in v vodstvu pa
nismo upoštevane v dovoljni
meri.

Predsednica Zveze slovenskih
žena Milena Gröblacher.

Prava in njene sodelavce prenehala 30-letna začasna rešitev.

Predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc

Delo Zveze koroških partizanov (ZKP) je bilo od zadnjega občnega zbora zelo obširno. Bilo je veliko prireditev, odkritij spomenikov in plošč, važnih sej ob zgodovinskih dogodkih in več predavanj po šolah, pred velikim številom šolarjev, ki so prišli na Peršmanov zgodovinski dom in na razne druge prireditve. Poleg običajnih proslav je bil leta 1987 tudi občni zbor ZKP. Po letu 1985 so izšle tri knjige in sicer Korenine žive, v izdaji Delavske enotnosti v Ljubljani, drugo knjigo, Padlim za svobodo, pa je izdala in založila Založba Drava. Pravtako je v tej dobi izšla tudi knjiga Valentina Polanška Sla po svobodi. Leta 1986 se je ZKP lotila zbiranja zgodovinskega materiala za knjigo, ki bo pravtako izšla pri Delavski enotnosti v Ljubljani. Obsegala bo dobo med leti 1933 in 1955. V tej knjigi bodo spregovorile še živeče priče, ki so ta čas doživele. Trenutno pa je v teku zbiranje zgodovinskega materiala o dejanskih žrtvah fašizma po vseh občinah dvojezične Koroške, od izseljencev, aktivnih partizanov, taboriščnikov do pripornikov. Zaključili smo tudi vse priprave za knjigo „Partizanska magistrala“, ki bo izšla v kratkem.

Zveza koroških partizanov

JANEZ WUTTE-LUC

Kot rečeno, smo v teh zadnjih letih odkrili tudi več spomenikov in plošč in sicer: leta 1985 partizanski spomenik v Slovenjem Plajberku. Leta 1986 ploščo padlim partizanom in aktivistom pod Arihovo pečjo, pravtako pa isto leto spomenik žrtvam fašizma v Škocijanu. Za ta spomenik se je ZKP dolgo zavzemala in je do realizacije projekta trajalo pet let.

Na sejah glavnega odbora smo tudi veliko razpravljali o Pustovi knjigi Titostern über Kärnten, o pisanju in izdaji knjige Mohorjeve založbe „Stalinistična revolucija v Sloveniji“ ter o raznih drugih nam sovražnih brošurah in člankih. ZKP je pravočasno ukrepala in tožila Pusta, ker je v

„Kärntner Landmannschaft“ s svojim pisanjem omadeževal NOB, in je ta proces tudi dobila.

ZKP pa prireja tudi več pohodov v sodelovanju s krajevnimi društvi ali področnimi odbori ZKP. Vsakoleten pohod Po poteh Domnove čete, ki ga organizira Področni odbor Pliberk, je vedno boljše obiskan. Pravtako se tudi vedno več pohodnikov udeleži že tradicionalnega pohoda Po poteh Županca, Gašperja in Lenarta. Omeniti je treba tudi, da se vsakoletnega srečanja pri Peršmanu udeleži vedno več ljudi. Vsako leto se srečamo tudi na tradicionalnih proslavah v Svecah ob grobu narodnega heroja Matije Verdника-Tomaža in tovarišev in v Železni Kapli ob grobu narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta.

Leta 1986 je ZKP v Mladinskem domu v Celovcu priredila 40-letnico ZKP. Proslava je ob množičnem obisku zelo dobro uspela.

Pogreba Pavla Žavcarja-Matjaža se je udeležila velika množica tovarišev s Koroške, ki so ga pospremili na zadnji poti. Na pogrebu mu je v slovo zapel tudi Koroški partizanski pevski zbor.

V letu 1987 je ZKP na Peršmanovem zgodovinskem domu namestila kustosa, tako, da je bil muzej odprt vsak dan. Z veseljem ugotavljamo, da postaja muzej NOB pri Peršmanu vedno bolj znan in obiskan.

Zveza koroških partizanov pa ni realizirala samo že navedenih akcij in prireditev, temveč v težkih pogojih izvaja tudi svoj redni program.

Poročilo Zveze slovenskih izseljencev

V pravilih, ki jih je sprejela na svojem ustanovnem občnem zboru dne 1. 2. 1946, si je Zveza slovenskih izseljencev (ZSI) zadala predvsem dve nalogi: da bo varovala v pregnanstvu izoblikovano zavest skupnosti ter gojila spomin in tradicije iz časa pregnanstva in da bo zastopala in podpirala izseljence v prizadevanjih za popravilo celotne škode, ki jim je bila povzročena s pregnanjanjem.

JOŽE PARTL

V smislu teh nalog ZSI razvija svoje dejavnosti. Predvsem vsakoletni občni zbor, ki je prerasel v tradicionalni Dan izseljencev, je skozi vsa desetletja po osvoboditvi bil in ostal priložnost, da se bivši slovenski pregnanci srečamo z drugimi žrtvami fašizma in s protifašističnimi borci. Dan izseljencev pomeni manifestacijo izseljenske in s tem narodne zavesti, ki jo hočemo prenesti tudi na bodoče rodove.

Poseben poudarek tej svoji nalogi je ZSI posvetila ob 40-letnici obstoja v letu 1986. Na občnem zboru je z recitalom, pesmijo Koroškega partizanskega pevskega zbora in z dokumentarno razstavo spomnila na čase, ko smo koroški Slovenci s trpljenjem izseljencev in z bojem partizanov doprinesli svoj delež k zmagi nad nacifašizmom in s tem tudi k osvoboditvi Avstrije. Ob svoji 40-letnici je

ZSI prejela priznanje ZSO.

V letu 1987, ko je minilo 45 let od zločinske izselitve, je ZSI v posebni izjavi opozorila na nevarni razvoj v Avstriji in posebej na Koroškem. Po udarila je, da se množijo pojavi neonacizma in da se stopnjujejo napadi nemško-nacionalnih krogov na koroške Slovence in njihove pravice.

Letos, ko se spominjamo 50. obletnice nacistične zasedbe Avstrije, se je tudi ZSI vključila v krog organizacij, ki svarijo pred oživiljanjem nacistične miselnosti in nacionalistične nestrpnosti. V izjavi, ki jo je sprejela ob obletnici izselitve, je odločno zavrnila ločevalni model koroških strank, ki v šole na južnem Koroškem vnaša namesto zblizevanja in sožitja rasistično segregacijo, kakršno so nekoč nacisti izvajali proti Židom. Protestirala je proti povečevanju bivših nacistov in omalovaževanju njihovih zločinov ter podprla zahtevo protifašističnih in demokratičnih organizacij, da se mora Koroška z osrednjim spomenikom v deželnem glavnem mestu Celovcu dostojno oddolžiti vsem tistim, ki so s svojim bojem in trpljenjem doprinesli k zmagi nad nacifašizmom.

Zveza slovenskih izseljencev razvija svoje dejavnosti v tesni povezavi s sorodnimi organizacijami na Koroškem, v Avstriji in tudi v mednarodnem merilu. Zlasti vsakoletno srečanje teh organizacij v prostoru Alpe-Jadran je mogočna manifestacija med narodi in narodnostmi v tem delu sveta.

Janko Zwitter (Skupnost južnokoroških kmetov)

Poročilo kmečke zveze

Brez dvoma prihaja avstrijsko kmetijstvo v vedno večjo krizo. Še prav posebno je to opaziti na južnem Koroškem. Slovenski kmetje združeni v Slovenski kmečki zvezi in Skupnosti južnokoroških kmetov smo leta 1986 ob kmečkoborskih volitvah dosegli velik uspeh s tem, da sta bila izvoljena dva zastopnika v kmetijsko zbornico. Uspeh je bil možen zato, ker smo demokratično izvolili naše kandidate in ker smo ustvarili platformo, pri kateri so lahko sodelovali kmetje različnih političnih prepričanj.

Slovenski kmetje, združeni v Slovenski kmečki zvezi in Skupnosti južnokoroških

kmetov smo lahko vzgled vsem tistim, ki se s svojimi kandidati udeležujejo volitev.

V kolikor bi Avstrija v naslednjih letih postala članica evropske skupnosti, bi to pomenilo za celotno Koroško, posebej za razdrobljeno južnokoroško kmetijstvo, skoraj nepremostljiv problem.

Zveza slovenskih zadrug, ki s svojimi zadrugami tradicionalno oskrbuje slovenske kmete, Slovenska kmečka zveza in Skupnost južnokoroških kmetov bomo morali skupno poiskati odgovor na ta izziv, kajti odtujevanje kmetijskih površin in prodaja zemlje tujcem pomeni tudi dodatno pospeševanje asimilacije.

Predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl

Opravljamo važno vzgojno delo

dr. LUDVIK DRUML

Splošno težka situacija, v kateri se nahaja slovenska narodna skupnost, in tudi pomanjkanje potrebnih finančnih sredstev se seveda odražata tudi v delovanju Slovenske športne zveze. To je boleče predvsem zaradi tega, ker se Slovenska športna zveza ukvarja v glavnem s telesnokulturno vzgojo naše mladine, kar sodi med zelo odgovorno, hkrati pa tudi potrebno narodnopolitično delo.

Kljub težavam, ki našemu slovenskemu življu na Koroškem grozijo zaradi nameravanega ločevanja otrok na ljudskih šolah po narodnih oziroma jezikovnih kriterijih, pa lahko ugotavljamo, da je SŠZ uspelo obdržati svojo raven vzgojnega dela. Še posebej pod vidikom, da to našo dejavnost razvijamo predvsem na podeželju, med našimi ljudmi.

Prav s to decentralizacijo dejavnosti nam je uspelo, da so si slovenski športniki pridobili ugled v širši javnosti, pa naj navedem kot primer le skakalce iz Zahomeca, igralke namiznega tenisa iz Sel, teka-

čico Anni Müller-Klemenjakovo itd. Prav s temi športnimi dosežki smo dosti doprinesli tudi k temu, da mora koroška javnost sprejeti tudi športnike, ki se sami zavesto priznavajo k slovenski narodni skupnosti.

Slovenska športna zveza pa razvija svojo dejavnost tudi v smeri sodelovanja vseh Slovencev neglede na državne meje. Redno se udeležujemo vseh pomembnih športnih srečanj zamejskih Slovencev, na katerih sodelujejo tudi Slovenci iz Italije, Madžarske in Slovenije. Prav s športnimi organizacijami v Sloveniji in Italiji pa ima vrsta klubov, ki so včlanjeni v našo športno

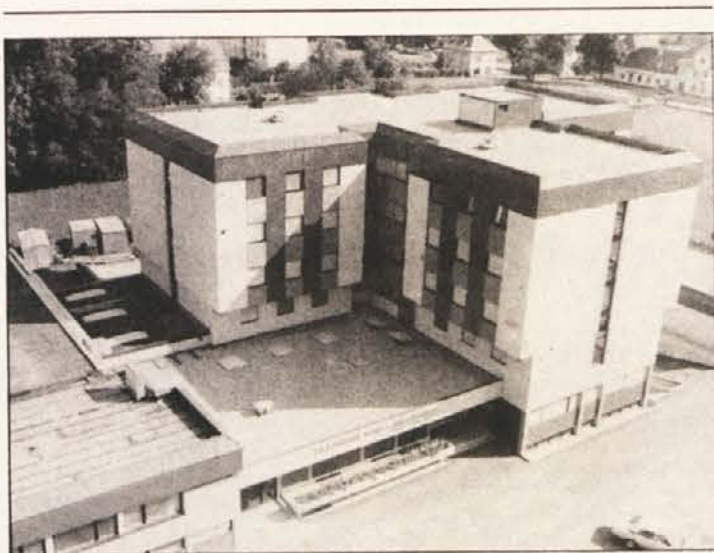
organizacijo, tudi trajne in tesne stike. Sodelovanje poteka tudi na področju izobraževanja kadrov, za kar skrbi Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije.

Jeseni lanskega leta smo imeli občni zbor, ki je izvolil tudi nov odbor. V njem pa se zavedamo, da so naši predhodniki opravili veliko in pomembno delo, s katerim želimo tudi nadaljevati. Seveda pa bo to tudi v naprej odvisno od dela številnih klubskih funkcionarjev in aktivistov, katerim velja naša zahvala, seveda pa tudi prošnja za nadaljnje dobro sodelovanje.

Predsednik SŠZ dr. Ludvik Druml

Slovensko šolsko društvo (SSD) je bilo ustanovljeno leta 1908 z namenom podpirati in razvijati slovensko šolstvo ter vzgojo in izobraževanje med Slovenci. Do leta 1920 je delovalo v tesni povezavi s Ciril-Metodovo družbo (DMD). Da bi zadostilo svojemu namenu je SSD že v letu ustanovitve kupilo zemljiško posest v Sentspetru pri Sentsjakobu v Rožu, na kateri je CMD tik pred tem zaključilo gradnjo nove narodne šole, društvo pa je vse do plebiscita podpiralo delovanje šole in se zavzemalo za ustanovitev nadaljnjih narodnih šol na območju takratne vojvodine Koroške.

Novi Mladinski dom Slovenskega šolskega društva v Celovcu.

Slovensko šolsko društvo

FRANCI EINSPIELER

Leta 1941 je bilo SSD nasilno ukinjeno in njegovo premoženje zaseženo. Po razsulu Tretjega rajha je moralo SSD voditi dolgoletni boj za priznanje pravnega obstoja in za povrnitev premoženja. Ta boj, ki je segel vse do Ustavne sodišča, je bil pozitivno zaključen: leta 1951 glede priznanja pravnega obstoja, leto navrh pa glede vrnitve društvenega premoženja.

Leta 1954 je društvo kupilo v Celovcu objekt za vzgojo dijaške mladine in leta 1957, po prodaji šole v Sentspetru, kmetijsko posest in objekt kmetijske šole v Podravljah.

Prvič pa je SSD nastopilo tudi kot nosilec vzgojnega in izobraževalnega dela leta 1958, ko je od Slovenske kmečke zveze začelo prevzelo vodstvo Slovenske kmetijske šole v Podravljah in s tem skrb za vzgojo in strokovno izobraževanje slovenske kmečke mladine. Leta 1964 pa je SSD od SPZ prevzelo tudi vodstvo dijaškega doma.

Težavno uveljavljanje SSD na področju neposrednega vzgojnega in izobraževalnega dela v obdobju 1951–1970 je v veliki meri koreninilo v kadrovskih problemih in v strukturi odborov. Društveno otrplost je prekinil šele občni zbor leta 1970, ki je začrtal novo obdobje v povojnem delovanju društva. Nova odbora sta se lotila sanacije društvenega delovanja z jasnimi programom. Med glavne elemente, ki so vodili in vodijo društveno delo vse do danes, sodijo:

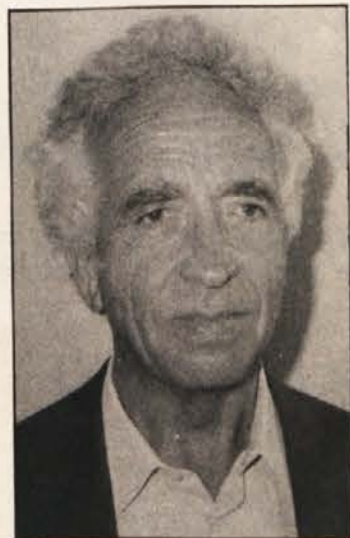
- razrešitev kadrovskih vprašanj in vprašanje izobraževanja kadrov
- ureditev funkcionalnega upravnega sistema v domu
- sprejetje sodobnega, strokovno osnovanega vzgojnega programa
- upoštevanje novih potreb in možnosti
- povečanje domskih kapacitet z izgradnjo novega vzgojnega središča, ki bi pokrilo še druge potrebe slovenske mladine in drugih slov. organizacij, in končno
- posodobitev pravil z razširitvijo društvenega delovanja na področje varstva in

vzgoje predšolske mladine in ustvarjanje infrastrukture za to.

Na občnem zboru leta 1974 je društvo razširilo program svojega delovanja tudi na varstvo in vzgojo predšolske mladine. Na občnem zboru leta 1977 pa si je zadalo nalogo, da znotraj ZSO prevzame pobudo za ustanavljanje dvojezičnih otroških vrtcev. Tako so v razmeroma kratkem času in ob veliki podpori matičnega naroda nastali Mladinski dom v Celovcu, dvojezični otroški vrtci v Šentprimozu, v Škofičah in Celovcu.

Mladinski dom v Celovcu

Iz starega objekta ob Lendkanalu smo se leta 1983 preselili v novi objekt blizu slo-

Predsednik Slovenskega šolskega društva dipl. inž. Franci Einspieler.

venske gimnazije. Moderna stavba daje vse delovne pogoje za vzgojo dijaške, vajeniške in študentske mladine. (V domu so večnamenska dvorana-telovadnica, ki služi tudi drugim organizacijam, klubski prostor, predavalnica, sejna soba, samopostrežna kuhinja in poleg moderno opremljenih sob še nekaj manjših prostorov.

V petih letih nam je uspelo zvišati število mladine za več kot 150 odstotkov, tako, da je trenutno v domu 155 mladincev in mladink. Sodoben vzgojni program na podlagi demokratičnosti in koedukacije ureja domsko dejavnost, ki vključuje organizirano učno dejavnost od individualne pomoči dijakom pa tja do skupinskega dela, organizirano interesno dejavnost, smotrno izrabo prostega časa itd.

V domu je tudi še Slovenska študijska knjižnica z nad 40.000 knjigami in pisarna Glasbene šole na Koroškem.

Vrtci in predšolska vzgoja

Po odprtju vrtca v Šentprimozu leta 1979 je sledila otvoritev dvojezičnega vrtca v Celovcu (pod streho Mladinskega doma), vrtca v Škofičah pa je pričel delovati leta 1985. S tem je SSD postalo na področju vzgoje predšolske, šolske, vajeniške in študentske mladine pomemben dejavnik v življenju slov. majšine na Koroškem in ima v svojem varstvu nad 80 predšolskih otrok in 155 srednje šolske, vajeniške in študentske mladine.

Najti moramo nove pristope!

Delovanje ZSM je v zadnjih letih začelo na žalost zamirati. Z našim zadnjim občnim zborom, ki je bil jeseni 1987, smo z novim odborom hoteli poživiti naše delo, kar pa nam je le deloma uspelo. Navedel bi le krajevni združenji Pliberk in Železno Kaplo. Toda tudi tu je zagon uplahnel, tako da moramo priznati, da nismo uspeli motivirati mladine za širšo aktivnost. Tako trenutno deluje le krajevni odbor ZSM v Škocijanu, ki pa se pretežno ukvarja le s športom.

Največji problem naše organizacije pa je gotovo tudi v tem, da smo člani odbora skoraj vsi zaposleni, tako da nam poleg službe preostaja le malo časa za drugo dejavnost. Sploh pa smo tudi mi konfrontirani z dejstvom, da so se interesi mladine spremenili; mi pa na to nismo znali ustrezno reagirati. Ne na kulturnem, pa tudi ne na političnem področju.

Tako se je naše delovanje omejilo v bistvu na to, da se člani glavnega odbora udeležujemo koordinacijskih sej

Poročilo SZI

Dr. AVGUŠTIN MALLE

Namen delovnega poročila Slovenskega znanstvenega inštituta je, da ob konkretnih primerih pojasni potrebo po lastnem raziskovalnem delu, ki naj bi slonelo na urejeni dokumentaciji, strokovni knjižnici in na solidnem znanju sodelavcev.

Nakazati hočemo le nekatere osnovne poteze našega vsakdanjega in dolgotrajnega dela. Za ilustracijo naj služi klasično področje manjšinskega vprašanja, to so vprašanja vzgoje in izobraževanja. Ne domišljamo si, da je šele inštitut pričel s proučevanjem tega področja. Z nepretrganim spremljanjem njegovih razvojnih tendenc pa je prispeval bistveni aspekt ter s tem ustvaril osnovne pogoje, da je narodna skupnost do pred kratkim vodila enoten in uspešen boj proti ločevalnim nameram.

Na osnovi opravljenega dela in prenosa rezultatov v vsakdanje življenje smo opredeljevali naša stališča v raznih komisijah in pri razgovorih s pristojnimi deželnimi in zveznimi oblastmi.

Brez pretiravanja lahko rečemo, da nihče, ki se je v zadnjih letih na bolj ali manj intenziven način ukvarjal z vprašanji koroških Slovencev, ne bi bil manjšin v Avstriji, ni obšel inštituta.

Čeprav je inštitut tudi že pred zadnjim občnim zborom ZSO sodeloval s posameznimi raziskovalci, mu je v zadnjih letih uspelo, da je našel obliko sodelovanja tudi z univerzitetnimi inštituti. Viden rezultat so razne raziskave, omenjam le tisto o Slovincih v Celovcu, ki zgovorno priča o tem, da so tudi oblike klasičnega raziskovalnega dela lahko emi-

nentno politične, da ni odločilna oblika dela, temveč da o raziskavi pač največ pove njena vsebina. Verjetno bodo tudi raziskave, ki so že zaključene ali tik pred tem, zbudile pozornost. Tu mislim na projekte „Dvojezičnost in identiteta“, „Medkulturno učenje in dvojezična vzgoja“, „Bivanje in zidanje na južnem Koroškem“ in seveda tudi na zbornik predavanj znanstvenega srečanja „Anšlus in manjšine v Avstriji“. Pri vseh so udeleženi sodelavci inštituta.

Z raziskovalnimi projekti pa smo tudi prodrli pri raznih financiranjih na zvezni ravni. To delo mislimo preudarno in načrtno nadaljevati. Pri raznih institucijah in fondih smo vložili pomembno število projektov. Število občasnih sodelavcev inštituta se je s projektnimi raziskavami znatno zvišalo. Sodelovanje z univerzitetnimi inštituti in drugimi raziskovalnimi institucijami naj bi prispevalo k nadaljnjemu usposabljanju že obstoječih kadrov ter k rasti novih.

Čeprav smo uvodoma zapisali, da ne mislimo naštevati raziskovalnih uspehov, ne moremo zamolčati, da je dr. Pavel Zdove dokončal svoje dolgoletno znanstveno delo na področju toponomastike južne Koroške. Inštitut se prizadeva, da bi delo čimprej izšlo v knjižni izdaji.

Skupno z Založbo Dravo je inštitut v preteklih letih in mesecih izdal nekaj publikacij. O žolčnih koroških reakcijah nanje ne kaže razpravljati. So pa spodbuda, da z Dravo s to dejavnostjo intenzivneje nadaljujemo.

Sodelavci inštituta so se v zadnjem času zelo močno angažirali tudi na področju organiziranega dopolnilnega poklicnega izobraževanja (Malle) in izobraževanja odraslih (Jurič). Brez njihovih referatov (zlasti Domej) bi tudi marčni spominski dnevi minili manj odmevno. Svoje prispevke so objavili v raznih strokovnih revijah in zbornikih.

Ob vsem delu, ki je bilo opravljeno v zadnjih letih, ne moremo mimo sklepa zadnjega občnega zbora ZSO, ki govori o organizacijski osamosvojitvi inštituta. Kljub tozadavnim prizadevanjem s tem nismo uspeli. Vemo, da smo v tej zvezi soočeni z očitki, češ da tega sami nečemo. Proti takim očitkom se bomo branili in jih zavračali. O najbolj primerni poti osamosvojitve pa še razmišljamo in ne dvomimo, da jo bomo po stvarnih in temeljnih razpravah našli.

Velik rock-koncert proti apartheidu!

Gotovo so vam še v spominu veliki koncerti znanih skupin in popevkarjev, ki so sodelovali v mednarodni akciji za pomoč lačnim v Etiopiji. Prav tako so v zavesti še številni koncerti slavnih skupin, ki so si zastavile visok cilj: prispevati k miru v svetu. In v tem so tudi uspele, saj so prav s svojo dejavnostjo predvsem med mladino zbudile široko zavest, da Pershingi in nevrotske bombe ogrožajo vse ljudi na svetu.

Za 11. junij pa znane skupine in popevkarji, med njimi skupina Dire Straits, pevka Miriam Makeba in pevec Harry Belafonte pripravljajo solidarnostni koncert v londonskem Wembley-stadionu. Geslo koncerta bo „Svoboda s 70 leti“, posvečen pa bo še vedno zaprtemu južnoafriškemu borcu za svobodo Nelsonu Mandelu. Organizator tega koncerta je iniciativa „Umetniki proti apartheidu“, širok odmev znanih glasbenih ustvarjalcev pa dokazuje, da je politični angažma živ tudi med včasih prenašano zaničevanimi „rockerji“.

Sestavite mirovno sporočilo!

Morda se še spomnite mirovnih razglednic s podobo metulja in geslom „Mir, do tega nam je“. To je bila mednarodna akcija in več kot deset tisoč ljudi – predvsem mladih – je sodelovalo pri tej iniciativi za mir in enakopravno sožitje v svetu. Tudi nekateri izmed vas so se odzvali in nam v uredništvo poslali lepo pobarvane metuljčke in želje za mir.

Metuljček leta po svetu tudi letos in vas vabi k sodelovanju. Torej:

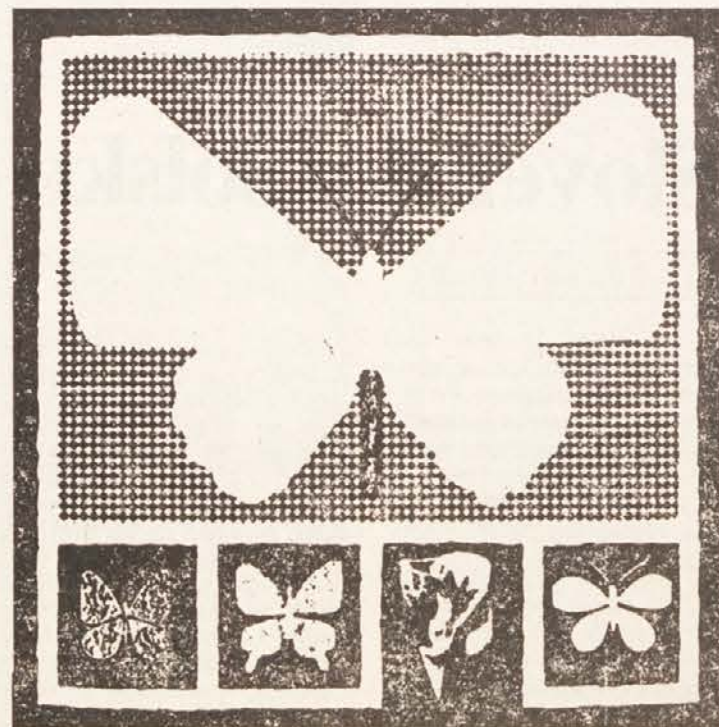
Sodelujte! Izrežite „Metulja 88“ in ga nalepite na zadnjo stran dopisnice. Pobarvajte ga, na sprednji strani dopisnice pa opišite kakšno svoje dejanje, s katerim ste ali še pomagata ljudem, ki živijo v vašem okolju in so potrebni pomoči. Opišete lahko tudi, kako skrbite za rastlinski in živalski svet v svojem okolju, izdelujete kaj zanimivega na tehničnem področju, kaj ustvarjate v veselje otrok in odraslih ali podobnega. Geslo letošnjega metulja naj bo: Majhni koraki za boljši svet!

Dopisnice pošljite na naslov našega uredništva, Tarviser Straža 16, A-9020 Celovec. Ne pozabite pripisati svojega naslova. Zanimive dopise bomo objavili v našem listu, seveda pa jih bomo poslali tudi Rdečemu križu Slovenije, s katerim v tej akciji sodelujemo. Prav njihovi zastopniki pa so nam tudi zagotovili, da bodo vsebinsko najboljši prispevki objavljeni v naslednji publi-

kaciji: „Tisoči metulji – izjemna dejanja humanosti“, kaj neopaznega, kar pa je vendar zelo pomembno za mir in napredek človeštva. Vrsta stvari, dogodkov,

Lotite se torej dela! Mnogo ga je treba še opraviti in tudi vi lahko pomagate ali pa daste drugim zgled za humano delo. Gotovo ste namreč tudi vi prepričani, da

se okrog nas vsak dan dogaja dejanj, v vaši vasi, občini, deželi,... pomeni konkreten prispevek k sožitju in so izjemna dejanja humanosti. Le vedno jih ne vidimo v tej dokaj enolični vsakdanjosti le. Zato je vaše sodelovanje pri akciji „Metulj 88“ lahko tudi važen prispevek k temu, da bomo ravnali bolj človeško!

Metulj '88

NA POLICAH KNJIGARNE DRAVA-NAŠA KNJIGA SMO NAŠLI

„Kratko in jedrnato“

Tako se imenuje nova vrsta knjižne zbirke, ki na 128 straneh nudi hiter vpogled v razna znanstvena področja. Avtorji so pisatelji in strokovni novinarji.

Marca letos je izšlo prvih devet knjig, ki jih je založil znani publicist Wolf In der Maur. Z njimi hočejo zapolniti tovrstno vrzel na knjižnem trgu.

Seveda se treba vprašati, v koliko omejitveni na 128 strani in poskus poljudnega opisa določenih tematskih sklopov ne bosta zmanjšala strokovne vrednosti celotne serije.

Pri prvih devetih knjigah, ki se ukvarjajo z grozečimi posledicami manipulacije z geni, z nacionalnim socializmom, židovstvom, budižm, Vatikanom, tajnimi združenji, 1. avstrijsko republiko, Združenimi državami Amerike in vremenom, so se gotovo še posebej potrudili. Upati je, da bodo tako tudi nadaljevali!

Plašč za željene dni svobode!

Knjiga „Ich geb dir einen Mantel, daß Du ihn noch in Freiheit tragen kannst“/Dam ti plašč, ki ga boš lahko nosila v svobodi, je zbirka strahotnih, pretresljivih pričevanj žena, ki so preživele koncentracijska taborišča. Avtorice, angažirane za žensko problematiko, Lisbeth N. Trallori, Karin Berger, Elisabeth Holzinger in Lotte Podgornik so izdale to knjigo z namenom, ki je bil v letošnjem letu že tolikokrat izrečen, pa še vedno ne dovolj poudarjen: ne pozabimo!

Pričevanja so zapisana tako, kot so jih pripovedovale bivše jetnice: prizadeto, prekinjeno z nenehnimi asociacijami poskušajo doživeto vrednotiti in analizirati svoja čustva. In skozi vsa preveva spomin na strah, strah pred smrtjo.

Knjiga je nastala sočasno z nastajanjem knjige o ženskah v odporu. V zaključnem delu avtorice obravnavajo tudi položaj žrtev po osvoboditvi; psihično trpljenje po končani vojni nikakor ni prenehalo, ostali so občutki zasledova-

nosti in moreče sanje, nekatere so izgubile vero v človeka, spet druge so resignirale. Večina žensk poudarja, da z ničemer ni mogoče opisati ali prikazati resnice o taboriščih. Mnoge živijo z občutki krivde, ker so preživele, medtem ko jih je toliko pomrlo. Vedno znova naletijo na ignoranco in omalovaževanje.

„Danes je spomin za vse te ženske obremenitev. Večina njih govori o relativno zavestnem izrinjanju spominov na doživetja v koncentracijskih

taboriščih. Izrivajo spomin, da lahko živijo dalje. Urejanje in organiziranje vsakdanjega življenja, ki vsebuje tudi veselje in ne le ponižanje in smrtni strah, je pomagalo, da boleči spomini niso izbili na površje. Kljub temu so ostali.“ V knjigi sta tudi pričevanja dveh koroških Slovenk, Katarine Pečnik in Amalije Blajs. Pri izbiranju gradiva pa so med drugimi sodelovale tudi Maja Haderlap, Marija Jurić in Helena Verdel.

Založba Spuren – Promedia, v nemščini.

Pričevalki Katarina Pečnik in Amalija Blajs.

Hanspeter Born:
FÜR DIE RICHTIGKEIT
KURT WALDHEIM

Švicarski novinar Born je orisal kariero današnjega predsednika Avstrije med vojno in osvetlil njegov položaj v nemški armadi. Z željo, da bi se čimbolj približal odgovoru na vprašanje, kaj je Waldheim vedel o deportacijah in maščevalnih ukrepih, avtor objavlja avtentične medvojne dokumente, niza in primerja njegove izjave, vodi intervjuje. Interesantna in aktualna knjiga, „weil sich die einzelnen Mosaiksteine zum faszinierenden Bild eines typischen Soldatenschicksals des Zweiten Weltkrieges zusammensetzen ließen: Waldheim oder ein österreichischer Jedermann in Krieg.“ Ker lahko iz posameznih podrobnosti sestavimo očarljivo podobo: Waldheim ali avstrijski slehernik v vojni. Založba Schneekloth, v nemščini.

Slovenk je na binkoštni ponedeljek sedlo na kolo...

Pradi Smollejega pristanka na pedagoški model. Udeleženci plesarske akcije se pač dobro vedajo, da je bila njegova prisotnost ironija na njihovo izzadavanje in da je vsaka pomoč nesmiselna, če smo po drugi strani sami grozili dvojezičnega šolstva.

MILHA PASTERK

Slike: Pasterk (2), Wieser (2).

TRIBUNA BRALCEV

Smollejeve senzacije

Gospod Smolle, ne morem se opogumiti in vam pisati osebno pismo, ker sem vljuda ženska. Nagovoriti bi vas morala s „tovarišem“ ali s „spoštovanim“! Tega si niste zaslužili! Poleg tega pa je še tako, da nisem sama; s svojim mnenjem o vas izgovarjam samo to, kar si mislijo tudi drugi.

Danes zjutraj me je skoraj zadela kap, ko sem čitala v *Kleine Zeitung* na veliko: „Sensation: Einigung in der Schulfrage!“ Na drugi strani pa vaša slika zraven Haiderjeve! Kako morete izjaviti, da ste „zastopnik“ koroških Slovencev? V desetih letih nas ne bo več, če nas boste vi „zastopali“ še naprej! Vi zastopate samo sebe in svojo častihlepnost! Se vam še „fajn“ zdi, če letajo za vami in za vašim podpisom vse tri parlamentarne stranke. Pri-sojate si, da ste zdaj kaj posebnega. Ko bodo imeli, kar hočejo, bodo vas pustili na cedilu kot vroč krompir. Zaradi tega podpisa ne boste prišli v zgodovino.

Na žalost je tako, da edini „Slovenec“ v parlamentu ni sposoben zastopati svojega naroda. Tako mislijo vsi Slovenci in demokrati. Samo nosite in šopirite se kot pav. Sram me je, če čujem besedi Slovenec in Smolle v istem stavku. Ne, to pa ne sme biti! Pokažite nam vsem, da je v vas še vsaj trohica poštenosti in odstopite, dokler še ni vse zavoženo!!

Slovenka in mati treh slovenskih otrok
Veronika Rupic

P.S.: Tiskovna konferenca je moje mnenje o vas samo še okrepila! „Najbolje je, če se pomenimo kar s Haiderjem,“ je bilo rečeno. Fuj, fuj in še enkrat fuj!!!

NA KRATKO

Vokalni ansambel Danice v Srbiji

V dneh od 12. do 15. maja je vokalni ansambel SPD „DANICA“ prepeval v Beogradu in v Donjem Milanovcu.

Lansko leto smo nastopali v Radečah, kamor nas je povabil generalni direktor papirnice Janez Zahraštnek. Ob tej priložnosti nas je slišal viceguverner Narodne banke Jugoslavije Dimitrije Bakić in nas povabil na srečanje delavcev treh tovarn v Donji Milanovac. Skupno s športniki iz Radeč smo odpotovali najprej v Beograd. Proti večeru nas je na poseben sprejem povabil avstrijski generalni konzul v Beogradu Ciril Stern z ženo. Zbranim gostom (diplomatom, slovenskemu škofu, žurnalistom idr.) smo zapeli prenakatero slovensko pesem pa tudi pesmi drugih narodov.

Še isti večer so nas NB Jugoslavije in drugi organizatorji povabili v znamenito Skadarlijo. To je zaščiteni stari del mesta, kjer se ena za drugo vrstijo gostilnice z ansambli in pevci. Zelo znana je tudi po tem, ker povsod prepevajo znane starogradske pesmi.

Prepevali smo zbranim funkcionarjem (med njimi je bil guverner NB Duško Vladković, podpredsednik Predsedstva SFRJ Stane Dolanc, podpredsednik

jugoslovanske vlade Janez Zemljarič in vrsta drugih), nekaj pa smo jih zapeli tudi skupno. Feliks Wieser pa je gostom razložil našo narodnopolitično situacijo.

Naslednji dan smo si ogledali Spominski center 25. maj in bili gostje Zavoda za izdelavo denarja. Pozdravil nas je generalni direktor Ljubo Petrović s sodelavci.

Popoldne smo odpotovali v Donji Milanovac, kjer so v prelepem Lepinskem viru na obali Donave že potekale športne igre.

Tam smo zvečer zapeli nad 400 zbranim poslušalcem, Danica Kežar pa jim je predstavila tudi kulturno življenje in borbo koroških Slovencev za narodne pravice, predvsem pa pozvala Jugoslavijo naj nas politično podpre v boju za dvojezično šolstvo.

Naslednji dan smo se s športniki in predstavniki vseh treh tovarn odpeljali na piknik na planico Miloč. Tam nas je ponovno gostila tovarna Megaplast z direktorjem Velimirjem Milenkovićem.

Bilo je mnogo petja, kdor je hotel, se je tudi naučil plesati kolo, za nas je bilo to deloma novo, a zelo pristrčno. Našli smo veliko novih prijateljev. Na „turnejci“ smo se odlično počutili.

Dani

Boj za neodvisno državo

Izraelci imajo že dvajset let zasedeno območje Gaze in Westbank. Vsemu svetu je bil problem Palestinec znan, nihče pa se ni zmenil zanj. Konec preziranja pomeni vstaja, ki traja že nad pol leta. O tej vstaji sta na celovški univerzi spregovorila Samira, aktivistka ženskega komiteja in Marwan Abado, palestinski študent na Dunaju. Abado je uvodoma predstavil nekaj palestinskih pesmi, „Drugi imajo kamenje, da gradijo hiše, šole itd. za nas pa je kamenje edino orožje“, tako se je izrazil Abado.

O neposrednih vzrokih za vstajo je spregovorila Samira. Kot je dejala, je bil odločilen umor štirih ujetnikov ter 13-letne deklice. Takrat so se ljudje upogumili in šli na ceste. Vse je na cesti, tako pravi Samira, vstaja je zajela vse sloje

naroda. Skupaj zahtevajo neodvisno državo. Izraelski okupator skuša upor na vsak način zatreti, vendar do sedaj brez uspeha. Kot neposredno prizadeta je Samira poročala o vseh grozodejstvih izraelskih vojakov. Sprva so hoteli zatreti vstajo zgolj z orožjem. Naposled pa so prešli k dosti bolj subtilni metodi. Palestincem so namreč začeli lomiti kosti na desni roki in levi nogi, da bi jim tako onemogočili vsakršni upor. Še hujše pa so posledice zastrupitve s plinom, predvsem pri nosečih ženskah. Medtem pa so začeli Palestinci tudi z generalno stavko. Predvsem je Samira poudarila vlogo žensk v vstaji Palestinec. Postale so glavna opora v gibanju za neodvisno državo. To so matere, ki ne jočejo več, saj so jim vse vzeli.

M. P.

Kontaktacija!

nikakor ne more in ne sme biti sporna ali da njegov besednjak za našo narodno skupnost v glavnem pozna samo besedo vindišar, je žalostno spričevalo za človeka, ki se smatra za neoporečnega demokrata, za visokega bivšega deželne politika.

Temu primerno so sledili tudi bolj ali manj ostri ugovori, da je izraz vindišar za koroškega Slovenca žalilcev, ker mu jemlje njegovo identiteto, njegovo zgodovino, jezik in kulturo. Trde besede so bile izrečene tudi na račun „izvrševanja dolžnosti“ v nemški vojski in podobnih krilatice, ki se dandanes žal prerade pojavljajo. Mladina je ob tem pokazala zelo kritično stališče do vseh teh vprašanj, opazno pa je bilo še pomanjkljivo poznavanje nacistične dobe in njenih posledic. Prireditve je spet pokazala, koliko nerazrešenih vprašanj iz preteklosti nas še danes teži in obremenjuje. S še tako slavnostnimi prireditvami in ne vem kakimi kulturnimi okviri teh ne bo mogoče reševati. F. Č.

1. Olimpijada ansamblov Alpe-Jadran

Četrtek, 2. 6. 1988 ob 17. uri:

MoPZ „Franc Leder-Lesičjak“, učenci Glasbene šole na Koroškem, učenci deželne glasbene šole
Za tem nastopajo:

Ansambel Rosentaler Musikanten, Ansambel Gorenjci – Oberkrainer, Ansambel Agropop, Ansambel Mandarina – Don Juan, Orig. Südoststeirer, Orig. Schöcklbua, Ansambel Štirje kovači, Ansambel Štajerski sedem/Steirische Sieben iz Slovenije

Sobota, 4. 6. 1988 ob 20 uri

Večer zabavne glasbe

Sodelujejo: Rendezvous, The Entertainer, Tax Free, Sygi, Štirji J, Pop Design, Happy End, Boutik – 3. nadstropje, Happy Day, Karcabrothers, Sebänd

Nedelja, 5. 6. 1988 ob 15 uri

Srečanje vrhunskih ansamblov

Ansambel Marela, Die 3 Lavantaler, Ansambel Slovenija, Ansambel Watten Roush, Orig. Feldkirchner Quintett, Ansambel Souvenir, Ansambel Happy End

Vse prireditve v šotoru pri Šoštarju v Globasnici.

Datum	Kraj	PRIREEDITVE	Prireditelj
Sreda 25. 5. 18.30	ljudska šola v Žitari vasi	NASTOP UČENCEV GLASBENE ŠOLE oddelkov Žitara vas, Šentprimož in Dobrla vas	
Sreda 25. 5. 20.00	avla Zvezne gimnazije za Slovence	OPUŠTOŠENA OBALA/ MEDEJA KOT MATERIAL/ POKRAJINA Z ARGONAVTI (Heinner Müller) Drama v izvedbi Eksperi- mentalnega gledališča GLEJ v Ljubljani. Prevod: Silvija Borovnik, režija: Martin Kušej.	Krščanska kulturna zveza v Celovcu
Četrtek 26. 5. 16.00	cerkev sv. Eme v Celovcu	NASTOP UČENCEV GLASBENE ŠOLE (orgeljski oddelek)	
Petek 27. 5. 19.00 c.t.	gostilna Wei- dinger, Danhau- sergasse 3, Dunaj, 4. okraj	KIRCHE INTERN: (SELBST)KRITISCHES ANLÄSSLICH DES BEVORSTEHENDEN PAPSTBESUCHES MIT VORSTELLUNG DER GLEICHNAHMIGEN ZEITSCHRIFT Govori župnik Rudolf Schermann (Reisenberg).	Dunajski krožek
Petek 27. 5. 20.00	Katoliški dom prosvete v Tinjah	ALI STA SI KULTURA IN TURIZEM V NASPROTU? Predava: dr. Janez Bogataj, Lj.	Sodalitas in KKZ
Petek 27. 5. 20.30	avla celovške univerze	„UNI CUM LAUDE“ Kabaret študentk iz Innsbrucka	Pro UNIKUM
Petek 27. 5. 20.00	farna dvorana	OBČNI ZBOR Katoliškega prosvetnega društva Šmihel	
Petek 27. 5. 19.30	cerkev Marija v trnju v Železni Kapli	KONCERT APZ „TONE TOMŠIČ“ iz Ljubljane	Fara Železna Kapla
Petek 27. 5. 20.00	Mohorjeva hiša Celovec	LITERARNI VEČER Janez MENART in Ervin FRITZ iz Ljubljane bereta svoje pesmi – slovensko in v nemškem prevodu.	Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji
Sobota 28. 5. 20.00	glavna šola v Borovljah	DAN ODPRTIH VRAT – (med 8.00 in 11.30) Ob 40. letnici avstrijskega mladinskega Rdečega križa: Pod geslom: „Šola pomaganja“ – prikaz projektnega pouka idr.	
Sobota 28. 5. 20.00	Posojilnica Pliberk	LITERARNI VEČER Janez MENART in Ervin FRITZ iz Ljubljane bereta svoje pesmi – slovensko in v nemškem prevodu	Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji
Sobota 28. 5. 20.00	Kulturni dom v Šentprimožu	KONCERT Sodelujejo: Moški pevski zbor „Skladateljev Ipavcev“ iz Šentjurja pri Celju, 4 J iz Podjune in Mešani pevski zbor SPD Danica.	Slovensko prosvetno društvo Danica
Nedelja 29. 5. 9.30	pri Sv. Hemi v Globasnici	MLADINSKI DAN 9.30 zbiranje pod lipo, 10.00 maša, 12.00 kosilo, 13.30 postaje, 15.30 kulturni spored, 16.45 sklepna molitev Geslo: „Hemin jubilej in spominsko leto 1938 – 1988“	Katoliška mladina
Od 2. 6. do 5. 6.	pri Šoštarju v Globasnici	OLIMPIJADA ANSAMBLV ALPE-JADRAN Pokroviteljstvo: zvezni minister za pouk, umetnost in šport dr. Hilde Hawlicek, predsednik delovne skupnosti Alpe-Jadran Leopold Wagner, državni poslanec Karel Smolle in župan Albert Sadjak. Dobiček je namenjen glasbeni šoli.	Glasbena šola na Koroškem
Nedelja 5. 6. 14.30	v veliki dvorani doma sindikatov v Celovcu	ŠOLSKA AKADEMIJA pod geslom: „Sele vsepoved – Živeli smo – živimo – živeli bomo: 1938 – 1988“ Kot gostje nastopajo člani in kulturni ustvarjalci KPD Sele, s katerimi je slovenska gimnazija letos bratsko povezana.	Odobr. šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence

IZLETI, POTOVANJA, LETOVANJA:

POTOVANJE V SOVJETSKO ZVEZO (Moskva, Leningrad) 14.–21. julija 1988, Cena: 10.020 šil. (polet, viza, prevoz). **Prijavite se čimprej** pri Cartrans (ga. Mischkulnik) ali pri prof. Štefanu Pinterju (tel.: 04228/28874).

18. 6. – Posebna vožnja s parnim vlakom Celovec – Maribor – Ptuj – Celovec. Ob 125-letnici otvoritve prve železnice na Koroškem (1. junij 1863), in 10-letnice Delovne skupnosti Alpe-Jadran.

Odhod iz Celovca 6.24 – **vrnitev** 22. 08. Pristop možen tudi na postajah: Grabš. tenj, Tinje-Kamen, Sinča vas, Metlova in Pliberk. Vlak prispe v Ptuj ob 11.10 – prevoz udeležencev na trg pred Ptujskimi toplicami – možnost za južno – nato glasba – ples – kulturno popoldne. 17.00 odhod iz Ptuja – sprejem v Pliberku – 20.54 – „Semenj“ v Sinči vasi, okrepčevalnica. **Cena:** vozovnice 490 šil. (odrasli), 245 šil. (mladina, 6 – 15 let). **Prijave** do 11. junija. Prodaja karta: AJD, Cartrans ter na postajah: Celovec, Grabštanj, Tinje-Kamen, Sinča vas, Metlova, Pliberk.

11. 7. – Romarsko in izobraževalno potovanje na Poljsko – Sodalitas
26. 8. – Ekumensko potovanje v Moskvo, Zagorsk, Leningrad in Kijev – Sodalitas.

RAZSTAVE

Grad Straßburg	Razstava ob Heminem jubileju do 26. oktobra 1988
Modestov dom Celovec	Norbert K. Grčar – Verski motivi in portreti do 5. 6.
Galerie am Rossmarkt Voßperk/Wolfsberg	KARL VOUK – razstava je do 4. 6.
Kulturna taberna Pri Jokinu Celovec	BLAŽ ZUPANČIČ (Ljubljana) – fotografije. Otvoritev v petek, 27. 5. 20.00 – do 8.7.

Pevke in pevci domačega zbora SPD Srdce v Dobrli vasi.

Sliki: Pasterk

Medsebojno spoštovanje in toleranca med narodi

SPD Srdce v Dobrli vasi je tudi letos izvedlo tradicionalni dvojezični koncert „Dežela ob Dravi – Land an der Drau“. V avli glavne šole v Dobrli vasi so se zbrali ljubitelji zborovske glasbe iz vseh krajev dvojezične Koroške.

V imenu društva je uvodoma spregovoril predsednik Andrej Sturm. Pozdravil je vrsto častnih gostov, nakazal pomen te že močno zasidrane dvojezične prireditve, ter predstavil nastopajoče zборе: MePZ Srdce pod vodstvom Marjana Berložnika, otroški pevski zbor Srdce, ki ga vodi Ludmilla Sturm in Kärntner

Madrigalchor. Goste iz Celovca, zbor vodi prof. Nikolaus Theodoroff, je še posebej pozdravil in dejal: „Dokazali nam bodo, da je na Koroškem tudi danes možno gojiti medsebojno spoštovanje in toleranco.“

V prvem delu je nastopil MePZ Srdce. Predstavil je vrsto novih pesmi, tajnica Bernardka Komar pa je brala besedila slovenskih koroških besednih ustvarjalcev.

Odraslim pevcem dobrolskega društva so sledili še najmlajši člani – otroški pevski zbor Srdce. Njihov pogumni nastop so poslušalci nagradili s posebnim aplavzom.

Zadnji del četrtkovnega

večera pa so oblikovali gostje iz Celovca. Najprej so se predstavili z vrsto umetniških pesmi. Spored so nadaljevali s pesmimi drugih narodov, v zadnjem delu sporeda pa so zapeli nekaj slovenskih in nemških koroških narodnih pesmi. Zborovodja prof. Nikolaus Theodoroff pa je poslušalcem sproti razlagal pesmi, ki so jih predstavili.

Dvojezični koncert „Dežela ob Dravi – Land an der Drau“ sta zaključila MePZ Srdce in Kärntner Madrigalchor s skupno pesmijo Lipa zelenela je. Pevci so se pri zaključni pesmi dobro odrezali.

Miha Pasterk

Na dvojezični prireditvi je gostoval tudi celovški Madrigalchor.

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straß 16. **Uredništvo** in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straß 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 ZSO. **Glavni urednik:** Ivan P. Lukan; **urednika:** Andrej Kokot, Andrej Mohar. **Tisk:** Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. **Zastopstvo za Jugoslavijo:** ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. **Letna naročnina:** 300 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 12.000 dinarjev. **Oglasi:** 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 900.000 dinarjev.

Tudi letos glasbeni festival ARCADE

Od 26. maja do 1. junija bo Celovec že tretjič v znamenju glasbenega festivala ARCADE. V ta namen je istoimensko društvo povabilo na gostovanje vrsto znanih interpretov.

Prvič bo v Celovcu nastopil Otto M. Zykan s svojim ansamblom. Gostoval pa bo tudi Ernst-Dieter Sutthimer, ki prav zdaj v celovškem mestnem gledališču nastopa v drami Einema „Proces“.

Tudi letos bo seveda spet sodeloval eksperimentalni studio Gunde König in Dietra Kaufmanna. Ta gledališka in glasbena skupina je sodelovala z velikim uspehom že prejšnji leti. Letos bo eksperimentalni studio uprizoril lastno delo „Kakakane Chansons“, vokalni ansambel Vox nova iz Spittala pa bo pred-

stavil zborovske kompozicije tega desetletja.

Vsebinsko najmočnejše pa bo prav gotovo gostovanje delavskega zbora z Dunaja-Favoriten. Ta zbor je nastopal že povsod po Evropi, v Celovcu pa bo gostoval kar z dvema programoma, med katerima izstopa revija „politična pesem v teku stoletja“. Okvir prireditvenega cikla pa bodo oblikovali tudi celovski Madrigalchor, salzburska skupina Dulamans Vröudenton, ter Hortus musicus.

Prireditve festivala ARCADE '88 bodo v arkadnem dvoru v celovški Herrengasse, v veliki dvorani deželne hiše ter v dvorani jame na Križni gori, začele pa se bodo ob 20.30. Vstopnina za posamezno prireditev je 80 šil. (mladinci ima 50 odstotkov popusta).

Z zgodbo o kozličku Meketajčku sta slikarka Marjanca Jemec-Božič in glasbenik Janez Bitenc v preteklih dneh obiskala dvojezične otroške vrtce. Bila sta v Šentprimozu, Šentpetru, Škofičah, Šmihelu, v vrtcih SŠD (slika) in „Naš otrok“ v Celovcu ter Bilčovsu, kjer je bila prireditev v ljudski šoli. Zakaj je občina ni dovolila v vrtcu? Janez Bitenc je povsod uvodoma pripovedoval zgodbo ter otroke naučil še pesmico, nato pa je Marjanca Jemec-Božič pripoved še narisala. Nazadnje pa so otroci z barvicami iz risbe napravili pravo umetnino. Slikarka in glasbenik sta bila presenečena nad sodelovanjem otrok v vrtcih, ki sta jih obiskala. Da je temu tako, velja priznanje vsem vzgojiteljicam dvojezičnih vrtcev, ki z delom in vnebo skrbijo pri otrocih za rast slovenskega jezika. Seveda so pri tem tudi pravljice velikega pomena.

Otroci z Božjega groba skupno s svojimi sovrstniki na dunajski ulici.

Mednarodno prijateljstvo

4. razred ljudske šole na Božjem grobu je prejšnji teden vrnil obisk svojim prijateljem 4.b razreda ljudske šole Pfeilgasse na Dunaju. Stanovali so pri svojih prijateljih, s katerimi se dopisujejo, z njimi so se skupno učili, popoldnevi pa so služili izletom (ogledali so si znamenitosti Dunaja, pri čemer seveda tudi Prater ni manjkal), pa tudi plavati so bili skupaj. V soboto pa so imeli na travniku blizu šole zaključno prireditev. Najbolj je otroke z Božjega groba navdušilo to, da so ob bivanju na Dunaj spoznali več kultur, saj dunajsko šolo obiskujejo dijaki iz Taiwana, Perzije, Turčije, Madžarske, Jugoslavije, Poljske in Avstrije.

Skupni glasbeni koncert Kamnika in Šentjanža

V sredo, 11. maja je bil pri Tišlerju v Šentjanžu skupni koncert učencev glasbene šole iz Kamnika in naše glasbene šole, oddelek Šentjanž. V obširnem programu so se z Koroške zvrstili mladi kitaristi, ki so vsi učenci Iva Droljca, pobudnika koncerta, ki poučuje na obeh šolah, violinistka iz razreda prof. Nikole Krstiča in flavtisti. Iz Kamnika pa je gostoval trio kitar in kitara solo. Še posebno sta poslušalce navdušila Kamničana, pevka Brigita Vrhovnik in citraš Tomaž Plahutnik, ki sta skupno zapela oz. zaigrala dve slovenski narodni, slišali

pa smo tudi znano glasbo iz filma „Tretji človek“, ki jo je na citre zaigral Tomaž Plahutnik. Za konec je sekstet kitar, ki ga sestavljajo učenci kitare iz Šentjanža in Bilčovsa zaigral Callov „Trio“.

V imenu soprireditelja SPD Šentjanž je navzoče pozdravil prof. Štefan Pinter, pozdravila pa sta tudi ravnatelj Glasbene šole Kamnik prof. Franci Lipičnik in pedagoški vodja Glasbene šole na Koroškem prof. Lovro Sodja.

Vsi trije so poudarili, da so taka srečanja potrebna in koristijo medsebojnemu spoznavanju in kulturnemu sodelovanju tu in onstran meje.

Mednarodno srečanje pisateljev o manjšinstvu

BLED. Spet je minilo eno izmed že tradicionalnih mednarodnih pisateljskih srečanj PEN na Bledu in če bi razprave ocenjevali strogo, bi lahko celo rekli, da tudi v tematiki manjšinstva in večinstva niso odkrili smodnika. Vendar lahko trdimo, da je bilo srečanje uspešno, da so se ljudje iz raznih vetrov našli, da so govorili in, četudi se niso o vsem dogovorili, so se razšli kot prijatelji.

Prav v takem duhu je ob koncu na domačem pikniku v Zaki vsem skupaj nazdravil radovljiški župan Bernard Tonejec. Ali ni bilo vzpodbudno, da sta se pesnika z dveh otočkov, Malte in Cipra, pri nas počutila večja? Ali nam ni bilo zadovoljstvo, da sta se velika pisatelja, kot

sta Dobriča Čosić in Stephan Hermlin, ki sta v domačih okoljih morala požreti marsikatero grenko, med nami počutila sproščena? Rusa, Kitajca in Američani so za isto mizi, recimo, ugriznili v naše potice. Sovjetski esejist Aleksander Muljaršik se je zblížal z izraelskim pisateljem Moshojem Shamirom in mu obljubil, da ga bo predstavil v moskovski literarni reviji. Škoda, da se niso odzvali povabljeni albanski pisatelji s Kosova, ker bi potem na zasedanju nekoliko enostranska obtožnica srbskih avtorjev morda dobila vsaj v neformalnem zaključku še dodatno plat človeškega dialoga. In kot so slovenski razpravljavci v okviru teme izrekli tudi to ali ono kritiko

oblasti, so tudi tuji gostje na sprejemu podpredsednika izvršnega sveta SR Slovenije dr. Borisa Frleca morali priznati, da so bile besede v njegovem nagovoru bolj besede kulture, kot oblasti. Nič čudnega torej, če smo, neuradno za zdaj, prav na tem sprejemu načeli s predstavnikom Evropskega sveta iz Bruslja dr. Gerardom Herberichsom še eno obetavno temo. Evropski gost je bil nad kulturnim ozračjem tako navdušen, da je menil: V Evropskem svetu začenjam širokopotezno akcijo literarnega založništva; ustanovili bomo štiri založniške centre in morda bi eden od teh utegnil biti Ljubljana.

Bogdan Pogačnik

Predstavitev slovenskih knjig tudi v Zagrebu

Na povabilo Avstrijskega kulturnega inštituta v Zagrebu bo danes tam gostovala Mohorjeva založba. Hrvaškimi novinarjem bo predstavila knjigo „Zgodovina koroških Slovencev od 1918 do danes“, antologiji „Zadnja možnost spoznati Avstrijo“ in „Slovenska beseda na Koroškem“ ter otroške knjige.

Že prejšnji teden pa je Mohorjeva založba predstavila pesniško zbirko Minke Korenčanove z naslovom „Pesmi“, ki jo je založila v Ellerjevi ediciji. Gre za knjižni prvenec pesnice, ki sicer sodeluje tudi v oddaji Radia Ljubljana „Literarni nočno“.

V a b i l o

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi
v nedeljo, 5. junija 1988, ob 14.30 uri
v veliki dvorani doma sindikatov v Celovcu

šolsko akademijo
pod geslom Sele vsepovsod
„Živeli smo – živimo – živeli bomo“
1938–1988

S pesmijo, besedo in sliko se hočemo pokloniti žrtvam za našo svobodo.

Kot gostje nastopajo člani in kulturni ustvarjalci KPD Sele, s katerim je slovenska gimnazija letos bratsko povezana.

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence.

25.-31. 5.

TV AVSTRIJA 1

TV AVSTRIJA 2

TV LJUBLJANA

V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI

SR

10.30 La Rochelle; 10.15 Postopek zgozrevanja; 10.30 Waltonsovi; 16.30 Lutkovna predstava; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Nekoč je bil človek; 17.30 Pustolovščine Toma Sawyera in Huckleberry Finna; 17.55 Za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Princeza Daisy; 19.30 Čas v sliki; 23.50 FBI.

16.00 Wurlitzer; 17.00 Graditi, stanovati, živeti; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Pan-optikum; 18.30 Lokalni TV spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Dvoje trupel; 21.45 Novo v kinu; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Štirinajst dni do smrti; 23.55 Poročila.

10.00 Dogodek v mestu Gogi; 15.45 Videostrani; 16.00 Osmi dan; 16.40 Mostovi; 17.10 Angleščina; 17.30 Roža čudotvorna; 17.45 Erazem in potepuh; 18.15 Življenje delavke; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.00 Dan mladosti; 22.00 Mali koncert; 22.15 Dnevnik.

ČE

9.30 Dežela in ljudje; 10.00 Nebeška knjiga; 12.15 Klub seniorjev; 16.30 Am, dam, des; 17.05 Risanka; 17.30 Skrivnostni svet Polly Flint; 18.00 Mi; 18.30 Princeza Daisy; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Dobrodošli v klubu; 21.45 Loto-studio; 21.55 Lepe ženske, trdi denarci; 23.35 Uporniki Liang Šan Poja.

16.00 Wurlitzer; 17.15 Ekspedicija na dno morja; 18.00 1-2-X; 18.30 Lokalni TV spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Notranjepolitični report; 21.05 Dinastija - Denverjev klan; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2.

10.00 Zapisi za mlade; 11.10 Blizu življenja; 16.25 Videostrani; 16.40 Mozaik; 17.50 Indijanske legende; 18.15 Naša pesem; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.05 Tednik; 21.10 Zgodovina; 22.35 Dnevnik; 22.50 Jubilejna teveteka; 23.50 Videostrani.

PE

10.15 Manjšine v Avstriji; Madžari; 10.30 Dvoje trupel; 16.30 Am, dam, des; 17.05 Kalimero; 17.30 Okoli sveta; 17.55 Za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Princeza Daisy; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Primer za dva; 21.20 Vstopitelj; 21.35 Skoraj kot v pravem življenju; 22.50 Pant Box; V prostem padu.

16.00 Wurlitzer; 16.45 Hotel; 17.30 Šport; 18.00 2X7; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Bavarska in Avstrija; 21.20 Znanstveni magazin; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Brez milosti; 0.15 Mož, ki je živel dvakrat.

11.00 Zgodovina; 14.40 Videostrani; 14.55 Mozaik; 15.55 Rally Saturnus; 17.50 Grizli Adams; 18.15 Grafiki BiH; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 20.22 Gospa Monsorojska; 21.20 Prvi raj; 22.10 Dnevnik; 22.25 Sodobni španski film; 0.05 Videostrani.

SO

10.35 Moški na stranskih poteh; 12.00 Diagnoza; 16.00 Otroški Wurlitzer; 17.05 Halo Spencer!; 17.30 Pet prijateljev; 18.00 Mi; 18.30 Nogomet; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Rudi Carell; 21.50 Yes ministrski predsednik; 22.15 Takšne so ženske; 0.15 The munsters.

15.45 2X7; 16.15 Parlament; 17.00 Sklenil sem ostati politik; 18.00 Trailer; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Omama zaradi pretvare; 22.15 Šport; 22.25 Sodnik iz Marseilla; 23.55 Aktualno; 0.00 Dvigalo groze; 1.10 Poročila.

8.00 Radovedni taček; 8.15 Pamet je boljša kot žamet; 8.50 Prve ljubezni; 9.20 Erazem in potepuh; 15.10 Videostrani; 15.25 Sreča na vrhovi; 16.55 Športni prenos; 18.25 Opeklina; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Naš utrip; 20.30 Dolgo vroče poletje; 21.20 Križ kraja; 22.45 Dnevnik.

NE

9.00 Poročila; 9.05 Snidenje z revolucijo; 9.50 Avstralija - zgodovina kontinenta; 10.35 Tedenski pregled; 11.00 Ura tiska; 12.30 Orientacija; 13.00 Mi; 16.25 Muppet mladiči; 16.50 Živali pred kamero; 17.40 X-Large; 19.20 Zrebanje lota; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Omama zaradi pretvare; Šport.

9.20 Kultura Židov; 10.30 Portret Hilde Spiel; 11.00 Debussy; 12.30 1000 mojstrov; 14.00 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.25 Poglej in zmagaj; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega odvetnika; 20.15 Matlock; 21.50 Vizije; 21.55 Čarovnice današnjega časa.

9.20 Živ žav; 10.15 Grizli Adams; 10.40 Dolgo vroče poletje; 11.30 Videomeh; 13.55 Risanka; 14.10 Videostrani; 14.25 Sinovi in hčere steklarja Jakoba; 15.35 Dama in podzemlje; 17.05 Priluhni tišini; 17.45 Ex libris; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.07 Tri lahkotne igre - Bunda; Zdravo.

PO

10.30 Premiera Butterfly; 12.00 Parlament; 16.30 Am, dam, des; 17.05 D'Artagnan in trije mušketirji; 17.30 Kamen Marka Pola; 18.00 Mi; 18.30 Matlock; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.08 Mojstri kuhajo; 21.15 Mike Hammer; 22.00 Hans Weigel; 22.45 Dunajski kulturni teden '88.

16.00 Wurlitzer; 17.30 Škotska; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Lokalni TV spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Eleganti pes; 21.00 Novo v kinu; 21.08 Mojstri kuhajo; 21.15 Šiling; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Pastir na asfaltu; Columbo.

10.15 Zrcalo tedna; 10.30 Igrani film; 16.45 Videostrani; 17.00 Naš utrip; 17.15 Zrcalo tedna; 17.30 Radovedni taček; 17.45 Makedonske narodne; 18.15 Čas, ki živi; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.00 Vreme; 19.01 Obzornik; 20.07 Tisočletna čebela; 21.05 Omizje; Videostrani.

TO

10.00 Mož za vse letne čase; 10.30 Ana in simski kralj; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Viki in silaki; 17.30 Oddaja z miško; 18.00 Mi; 18.30 Matlock; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Avstralija - zgodovina kontinenta; 21.00 Poglej in zmagaj; 21.07 Dediščina Guldenburgov.

16.00 Wurlitzer; 17.00 Produkti sežiganja; 17.30 Orientacija; 18.00 Superflip; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Zveneča Avstrija; 21.00 Poglej in zmagaj; 21.07 Zunanjepolitični report; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.30 Cafe Central.

11.00 Angleščina; 16.25 Videostrani; 16.40 Mozaik; 17.40 Pamet je boljša kot žamet; 17.45 Ex libris; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.01 Obzornik; 19.30 Dnevnik; 20.05 Koncert Dimitrisa Sgourou; 20.55 Osmi dan; 21.35 Razsvetljeni pogled; 22.25 Dnevnik; 22.40 Videostrani.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10-19.00

Sreda, 25. 5.
Dobra volja je najbolja. Pesmi in melodije, ki jih radi poslušate.
Večerna 21.00-22.00
Pisateljska srečanja na Bledu, v Fresachu in Portorožu

Četrtek, 26. 5.
Rož-Podjuna-Zilja

Petek, 27. 5.
Domača in ledinska imena (dr. Feinig)

Sobota, 28. 5.
Duhovni nagovor

(mag. J. Marketz)
Voščila (M. Hartmann)

Nedelja, 29. 5.
Zakaj ti, Marija, prepevamo - šmarnice v živo z ljudskim petjem iz cerkve v Svečah/p. Ivan Antolič

Ponedeljek, 30. 5.
Občni zbor ZSO - reportaža

Torek, 31. 5.
Sosvet - diskusija v živo: dr. Matevž Grilc in dipl. inž. Feliks Wieser - vodi Mirko Bogataj

Pisatelji v Portorožu, na Bledu in v Brežah

Večerni slovenski spored koroškega radia v sredo, 25. maja (21.00 do 22.00) bo tokrat namenjen poročanju o treh pisateljskih srečanjih, ki imajo sicer različna izhodišča, različna ozadja in navsezadnje tudi različne namene, vendar je na vseh treh srečanjih zmeraj prisotno tudi nekaj skupnih vprašanj: to so na primer vprašanje razmerja med posameznikom in kolektivom, problemi, ki nastajajo med manjšinami in večinami, seveda pa tudi svetovnonazorska načela, ki razlikujejo in čisto tudi ločujejo ne samo družbe, temveč tudi posameznike, pripadnike teh družb, med katerimi so prav književniki tista „sol“, ki je potrebna, da se človeški odnosi stopnjujejo v smeri humanizma, da se širi strpnost med ljudmi.

Reportaža, diskusija o sosvetu

V ponedeljek, 30. 5. bo Mirko Bogataj v obširni reportaži poročal o občnem zboru ZSO, na katerem bodo delegati odločili o strategiji organizacije po odločitvah o novi ureditvi dvojezičnega šolstva. Ne nazadnje bo ZSO na tem zboru sklepala tudi o svojem vstopu v narodnostni sosvet. Kot znano, je NSKS že imenoval svoje zastopnike vanj. V diskusiji v živo bosta v **torek, 31. 5.** v studiu dipl. inž. Feliks Wieser in dr. Matevž Grilc zastopala stališči Narodnega sveta in ZSO o tem vprašanju.

J. Kavčič: Sreča na vrhovi

Sobota, 28. 5. 1988, TV LJ1, 15.25 - Glavni junak filma je Matic. To je deček, ki ste ga že prav gotovo srečali v poletnem popoldnevu, ko ste se jezili na vročino v morebitnem betonskem naselju. Matic je tisti „mulc“, kateremu vragolije lahko oprostimo. Tak kot je, pa ne more živeti sam. Mama ga ima sicer rada, vendar ima preveč opravka sama s seboj in z delom v službi. Oče dela v inozemstvu. Zato je razumljivo, da je postal Rok, fant njegovih let, najboljši prijatelj. Življenje se spremeni, ko Matic nenadoma postane glavni junak filma, ob njem pa sta pes novofundlandec in deklica Milena. Po snemanju mu filmarji podarijo psa. Vendar je v praznih in pustih betonskih naseljih težko imeti psa in otroka. Kaj torej storiti?

Štirinajst dni do smrti

Sreda, 25. 5. 1988, TV A2, 22.22 - Moti se, kdor misli, da v ZDA ni več smrtne kazni. Pričujoča dokumentacija je nastala zadnjih štirinajst dni pred usmrtnitvijo črnca v Mississippiju. Kje so človekove pravice v ZDA?

Mednarodni jazz na TV

Sobota, 28. 5. 1988, TV A1, 23.15 - Prijatelji jazz-a imajo priložnost, da prisluhnejo posnetku skupine „Ray Brown Trio“. Ob isti uri pa lahko prisluhnejo tudi stereo-posnetku na prvem radijskem programu.

Dokumentarec „Prvi raj“

Petek, 27. 5. 1988, TV LJ1, 21.20 - K padcu rimskega imperija je pripomogel konj. Rimljani se v 4. stoletju niso znali upreti hordam barbarov, ki so pridrevli iz severne Evrope. V 7. stoletju je islam združil arabska plemena. Njihovi bojevniki so si na hitrih konjih zgradili nov imperij v Sredozemlju. Tedaj se je spremenil odnos do narave: nastajali so lepi vrtovi, zasadili so nove rastline, limonovce in pomaranče.

Dogodek v mestu Gogi

Sreda, 25. 5. 1988, TV LJ1, 10.00 - Leta 1927 je slovenski dramatik in pripovednik Slavko Grum napisal grotesko „Dogodek v mestu Gogi“. V tem delu mnogi raziskovalci čutijo že napoved evropske antidrame. Prijatelji gledališča imajo priložnost, da si na televiziji ogledajo ponovitev uprizoritve tega znamenitega dela.

Ustvarjalna kritika

Ponedeljek, 30. 5. 1988, TV A1, 22.00 - 29. maja slavi Hans Weigel 80 letni življenjski jubilej. Helmut Schwarzenbach zeli ponazoriti številne fasete kritika, satirika, kabaretista, prevajalca, avtorja in podpornika umetnosti. „Umetnost ustvarjalne kritike“ se imenuje oddaja, ki bo osvetlila Weigla iz toliko različnih vidikov.

Alternativkino

Wulfenia-Kinozentrum Celovec

25.–31.	16.20	18.30	20.40
Sr. 25.	Wilhelm Pevny Safari – die Reise		Barbet Schröder: Barfly
Če. 26.			
Pe. 27.	Alain Resnais Hiro- shima mon amour	Alain Resnais Melo	
So. 28.			
Ne. 29.			
Po. 30.			
To. 31.			
		Protokoll über Chile I–IV. 18.30: I/II 20.40: III/IV	

Zdaj je za SAK postalo tesno

**SLOVENSKI
VESTNIK**
ŠPORT

Ker SAK nima dovolj izkušenih igralcev, je v soboto podlegel v Melski dolini. Zdaj je ogroženo celo osmo mesto, s katerim bi SAK lahko spet igral za pokal.

Kdor je še v sredo pričakoval, da se bodo igralci Slovenskega atletskega kluba v prvenstvu spet „ujeli“ in pokazali kvaliteto igranja, se je očitno uštel. Še kar zadovoljivemu neodločenemu izidu proti WAC (1:1) je namreč v soboto sledila izjemno slaba tekma proti Mölltalu, v kateri je SAK podlegel z 1:0.

Zdaj ima še tri težke nasprotnike: že to nedeljo bo gostoval Rapid iz Lienza, ki se bori za naslov prvaka, preden pa bo v Celovcu gostoval SV iz Šentvida, mora igrati še v Pliberku. Torej čakajo slovenske nogometaše dosti težki nasprotniki, proti katerim bodo le težko dosegli potrebne točke za uvrstitev v tekmovanje za avstrijski nogometni pokal naslednje leto.

Toda povrnimo se k tekmi z WAC prejšnjo sredo. Gostje iz Labotske doline, ki se z Lienzom borijo za naslov prvaka, so na športnem igrišču v Trnji vasi sicer nastopili kot favoriti, toda SAK je sijajno začel. Sam kapetan Marjan Velik, ki je po pavzi zaradi poškodbe spet igral, je povedel s sijajnim strelom –

1:0. Toda gostje očitno niso hoteli kloniti in so še v prvem polčasu izenačili. Pri tem rezultatu pa je tudi ostalo, ker SAK ni znal izkoristiti lepih priložnosti (navadno po lepih prodorih Arthurja Hanserja), pa tudi zato, ker tudi gostje ta dan niso pokazali svoje sicer odlične forme. Tako so si podajali pretežno po sredini igrišča, prave priložnosti za gol pa so bile redkost.

V soboto pa so najbrž tudi vsi igralci slovenskega kluba pričakovali, da bodo v Melski dolini dosegli zmago, saj je bil Mölltal kandidat za izpad iz lige. Toda tudi tokrat se pričakovanja niso uresničila. SAK je imel nekaj priložnosti za zadetek le v prvih 20 minutah, potem so igro prevzeli domačini in v 25. minuti dosegli zadetek.

V bistvu so domačini zasluženo zmagali, za Slovenski atletski klub pa velja vsekar ugotoviti, da si bo moral za naslednje leto pridobiti izkušene igralce, saj se bo sicer prizadevnimi, a še neizkušeni mladimi igralci le težko uveljavil v koroški ligi. To pa bi bila po sijajnih pokalnih tekmah res velika škoda.

Arthur Hanser je bil proti WAC najučinkovitejši igralec slovenskega moštva.

Slika: Mohar

Zmaga Galicije v Selah

Na drugem mednarodnem nogometnem turnirju za pokal Košute so vsi doživeli pravo presenečenje: zmagala je namreč ekipa iz Galicije (slika zgoraj) pred domačini in močnimi ekipama iz Škofje Loke in Gorice. Po odločitvi žrebanja sta se gostujoči ekipi pomerili z domačimi in že v prvi tekmi je moštvo Juventine iz Gorice, ki je postalo letos prvak 3. amaterske lige (naši 1. razredi), podleglo Galiciji s 3:2. Ko pa so nato še Selani premagali Škofjo Loko kar s 4:0, je bilo jasno, da se bosta za zmago borili koroški moštvi. Škofja

Loka in Juventina sta odigrali še tekmo za tretje mesto, v kateri so imeli Škofjeločani več sreče in zmagali z 2:1. Finalno tekmo pa je odločilo šele streljanje enajstetrovk. Po tekmi je bil rezultat 1:1, boljše strelce pa je imela Galicija in zmagala s 5:4. Gledalci – bilo jih je kakih 250 – so bili nekoliko razočarani, a sledila je še senzacionalna tekma: Allstarteam je namreč nastopil proti ženski ekipi iz Sel in podlegel kar s 3:1. Bravo, Selanke!

Na turnirju v Dobrli vasi so zmagali domačini, na bilčevskem pa igralci iz Potoka.

Koroška liga

1. Lienz	23	13	7	3	52:15	33
2. WAC	23	12	8	3	54:24	32
3. Breže	22	12	4	6	37:19	28
4. Trg	23	11	6	6	45:30	28
5. Pliberk	23	9	9	5	41:29	27
6. Matrei	23	9	7	7	36:28	25
7. Wolfsberg	23	11	2	10	29:40	24
8. SAK	22	9	4	9	29:25	22
9. Mölltal	23	9	3	11	21:31	21
10. Magdalen	23	6	8	9	23:31	20
11. SV Šentvid	23	6	8	9	19:39	20
12. VSV Beljak	23	6	4	13	29:40	16
13. Šmohor	23	6	4	13	27:48	16
14. Irschen	23	2	4	17	14:57	8

TERMINI

NOGOMET

Sobota, 28. 5. 1988: Dobrila vas – Bad St. Leonhard (18), Zitaras vas – Podkarnos (17), Šentpavel – Sele (18).

Nedelja, 29. 5. 1988: Slovenski atletski klub – Rapid Lienz (17.30), Bilčovs – ATUS Borovlje (18), Šentjakob – Lendorf (17.30), Klopini – Šmihel (18.15), Kotmara vas – Oberes Metnitztal (18), Žrelec – Železna Kapla (18).

OBČNI ZBOR

Sobota, 28. 5. 1988: Občni zbor Podjunskega ribiškega kluba ob 10. obletnici obstoja (gostilna Wutte, Vesele, 18).

SAK je proti WAC na domačem igrišču igral le neodločeno 1:1.

Slika: Mohar

Nov odbor SŠK „Obir“

Slovenski športni klub Obir v Železni Kapli je dobro deloval tudi letos. To so na občnem zboru potrdili tako posamezni vodje raznih sekcij, kot to potrjujejo tudi sami rezultati kapelskih športnikov. Najbolje so seveda odrezali sankarji (Smrtnik je zmagal v tekmovanju za koroški pokal), uveljavlja pa se tudi nov šport: dva člana Obirja že sodelujeta na pripravah koroške karate-reprezentance. To se Kapelčanom obrestuje tudi v javnosti, saj je npr. koroška sankarska zveza že določila, da bo koroško prvenstvo februarja 1989 v Koprivni, v glavni šoli pa bo že 19. junija velik mednarodni karate-turnir.

Občni zbor pa je izvolil tudi nov odbor. Mag. Mirko Oražar je ostal predsednik, podpredsednika sta Folti Cidaj in F. J. Smrtnik, blagajnik je Joško Maloveršnik, tajnik pa dr. Gusti Brumnik.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

Rešitev naloge št. 41

Samo s takojšnjim napadom na belega kralja s potezo **1...Se3+!** črni še lahko upa na uspel protinapad. **2.fe3** Beli mora vzeti ponujenega skakača, saj na 2.Ke1 sledi **2...Dd2** mat. **2...Da6+!** Žrtev dame, ki preseneti belega, saj beli skakač ne sme vzeti damo (3.Sa6:) zaradi poteze **3...Tc1:** mat! Beli živi v prepričanju, da se bo odbranil in odigra **3.Dd3**, toda sedaj sledi še ena žrtev **3...Tc5:!!** in beli je ostal brez obrambe. Dvojna grožnja

mata (Tc1: mat) in (Dd3: mat), beli se vda!

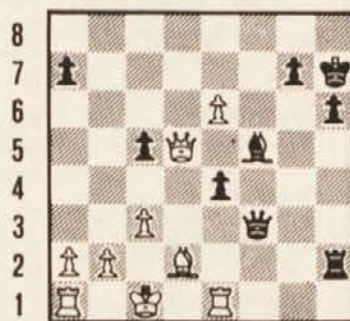
Šahovska naloga št. 42

JATTE – KOSTIĆ
New York 1919

Jugoslovanski vele mojster Kostić je bil znan kombinatorik in tudi v zgornji poziciji, ki je na diagramu, si je zamislil kombinacijo, po kateri bo dosegel odločilen napad.

Beli je kljub materialni prednosti v zelo utesnjenem položaju. To narekuje črnemu, ki je na potezi, da hitro ukrepa. Reševalci

naloge pa naj poiščejo to zanimivo pot do zmage, ki se začene z žrtvijo.

a b c d e f g h